

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครนครปฐม

บทคัดย่อ

ของ

ศิริพร ศรีสัมพันธ์

16 ก.พ. 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ตุลาคม 2548

ศิริพร ศรสัมพันธ์. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครนครปฐม*. สารนิพนธ์ ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ :
อาจารย์ จักรอาทิตย์ ธนาคม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยศึกษาความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครนครปฐม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม จำนวน 100 ตัวอย่าง รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลก เรวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐม มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา และในด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

2. ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับความรู้ความเข้าใจ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมที่มี ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครนครปฐมต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลและรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

CITIZEN'S PARTICIPATION IN ECOTOURISM MANAGEMENT

: A CASE STUDY OF NAKORNPATTHOM MUNICIPALITY

AN ABSTRACT

BY

SIRIPORN SORNSUMPUN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Public Administration degree in Public Administration

At Srinakharinwirot University

October 2005

Siriporn Sornsumpun. (2005). *Citizen's Participation in Ecotourism Management*
A Case Study of Nakornpathom Municipality. M.P.A. (Public Administration).
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Lect. Chakrattit
Dhanagom.

The objective of this research is to study and compare citizen's participation in ecotourism management, a case study of Nakornpathom municipality studied the opinion toward the level of citizen's participation in ecotourism management. The participants were categorized by gender, age, level of education, occupations, length of residency and knowledge of ecotourism. A sample group of 100 local people lives in Nakornpathom municipality community. Data were collected by questionnaire; then proceeded by using the instant software. The statistic tools are frequency ,percentage, average value, standard deviation, independent sample (t-test) and one way analysis of variance (F-test)

The results of this study were as follow : -

1. The citizen in Nakornpathom municipality community have a high level of participation in ecotourism management for both particular topic and in general. The topic of defining problems and developing a tourism place have highest average rate of participation followed by planning, implementation and evaluation.

2. The citizen with different gender, age, level of education, occupation and knowledge of ecotourism participated variably at the 0.01 significant level. Length of residency in the sample area affect the participation in ecotourism management in the topic of developing at the 0.05 significant level. In the topic of defining problems, planning, implementation, evaluation and over all of topics are different at the 0.01 significant level.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครนครปฐม

สารนิพนธ์
ของ
ศิริพร ศรีสัมพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ตุลาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

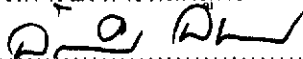
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษา
เฉพาะกรณีเทศบาลนครนครปฐม ของ ศิริพร ศรีสัมพันธ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบาย
สาธารณะ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์ จักราทิตย์ ธนาคม)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

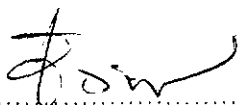
(อาจารย์ จักราทิตย์ ธนาคม)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน

(อาจารย์ จักราทิตย์ ธนาคม)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

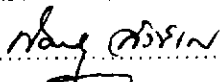
(อาจารย์ ชีวินทร์ ฉายาขวลิต)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ไพศาล คงภิรมย์ชิน)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ ๑๕ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ จักราทิตย์ ธนาคม อาจารย์ที่
ปรีกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ชีวินทร์ ฉายาขวลิต อาจารย์ ไพศาล คงภิรมย์ขึ้น และคณาจารย์
ภาควิชารัฐศาสตร์ทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำที่ดีมีคุณค่า ช่วยเหลือและตรวจแก้ข้อบกพร่อง
ต่างๆ ในการศึกษาเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ น้อง ที่ให้การสนับสนุนในการศึกษาทุกๆ ด้านและเป็น
กำลังใจที่ดีมาโดยตลอด ทำให้ผู้ศึกษามีความมานะพยายามจนประสบความสำเร็จด้วยดีเสมอ
มา

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ปริญญาโท ภาคพิเศษ รุ่นที่ 1 ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็น
กำลังใจด้วยดีเสมอมา

คุณประโยชน์และความดีอันพึงมีเนื่องจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้บิดามารดา ที่
ได้อบรมสั่งสอน และปลูกฝังเรื่องคุณงามความดีเสมอมา ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้
ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่ง ทำให้เกิดผลสำเร็จในการศึกษาทำสาร
นิพนธ์ฉบับนี้

ศิริพร ศรีสัมพันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ
	ภูมิหลัง
	ความมุ่งหมายของการวิจัย
	ความสำคัญของการวิจัย
	ขอบเขตของการวิจัย
	กรอบแนวคิดในการวิจัย
	สมมติฐานในการวิจัย
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	ทฤษฎีการท่องเที่ยว
	แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
	นโยบายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
	แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
	แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
	เทศบาลนครนครปฐม
	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3	วิธีดำเนินการวิจัย
	การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
	การเก็บรวบรวมข้อมูล
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปลอภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	85
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	85
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	87
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	102
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	108

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาในการ อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม.....	44
2 จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	47
3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิง นิเวศรายด้านและโดยรวม.....	49
4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตาม เพศรายด้านและโดยรวม.....	51
5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิง นิเวศจำแนกตามอายุโดยรวมและรายด้าน.....	52
6 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตาม อายุของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมโดยรวม และรายด้าน.....	53
7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่างกัน.....	54
8 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาล นครนครปฐมที่มีอายุต่างกัน.....	55
9 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการของประชาชนที่อาศัย อยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่างกัน.....	56
10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของประชาชนที่อาศัยอยู่ ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่างกัน.....	57

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงของประชาชนที่อาศัยอยู่ ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่างกัน.....	58
12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวม ทุกด้านของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มี อายุต่างกัน.....	59
13 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้าน.....	60
14 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตาม ระดับการศึกษาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม โดยรวมและรายด้าน.....	61
15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ใน พื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	62
16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาล นครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	63
17 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการของประชาชนที่อาศัย อยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	64
18 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของประชาชนที่อาศัย อยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	65

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
19 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและการปรับปรุงแก้ไขของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	66
20 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมทุกด้านของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	67
21 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน.....	68
22 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพโดยรวมและรายด้าน.....	69
23 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน.....	70
24 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน.....	71
25 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมมีอาชีพต่างกัน.....	72
26 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน.....	73
27 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน.....	74

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
28 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมทุกด้านของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน.....	75
29 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐม โดยรวมและรายด้าน.....	76
30 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม โดยรวมและรายด้าน.....	77
31 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมหาสาเหตุของปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน.....	78
32 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน.....	79
33 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการของของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน.....	80
34 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน.....	81

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
35 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้าน การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ ในพื้นที่ต่างกัน.....	82
36 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวม ทุกด้านของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะ เวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน.....	83
37 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตาม ความรู้ความเข้าใจรายด้านและโดยรวม.....	84

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
-----------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสภาพการณ์ของโลกกำลังประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ซึ่งประเทศไทยกำลังปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาประเทศให้ระบบเศรษฐกิจแปลงไปแนวทางที่ดีขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวได้นำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล และเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจของไทย

ในอดีตแนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย เริ่มมีขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา โดยในช่วงแรก เป็นการเริ่มต้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้ พร้อมกับความสนุกสนานเพลิดเพลินในการท่องเที่ยว กลุ่มนักท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นกลุ่มเล็กๆ และเป็นกลุ่มสนใจพิเศษเฉพาะเรื่อง เช่น กลุ่มเดินป่า ดูนก ดำน้ำชมปะการัง และเดินชมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น แม้ลักษณะการท่องเที่ยวจะยังคงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับคนท้องถิ่นค่อนข้างน้อยและยังไม่มีกระแสส่งเสริมให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ทั้งในด้านนโยบายและการดำเนินการด้านการพัฒนาและส่งเสริมตลาด แต่ก็ถือได้ว่าเป็นยุคเริ่มต้นของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย

ต่อมาในช่วง พ.ศ. 2525 – 2535 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการขยายตัวเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2530 รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องคิดเป็นอัตราเฉลี่ย 13.02% ต่อปี และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นสาขาเศรษฐกิจ ที่ทำรายได้ให้กับประเทศสูงสุดเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าส่งออกประเภทอื่น แต่ผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวหลักทั่วประเทศ ทำให้อัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวเริ่มชะลอตัวลง จึงได้มีความพยายามที่จะสรุปบทเรียนที่ผ่านมาและนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งได้ถูกยกขึ้นมาพิจารณาอย่างจริงจังในช่วงนี้ จากกระแสการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก เมื่อครั้งมีการ

ประชุม "Earth Summit" ปี 1992 ณ เมือง Rio De Janeiro ประเทศ Brazil มีส่วนผลักดันให้เกิด กระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวในสามลักษณะกล่าว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) คือ

1. กระแสความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
2. กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้
3. กระแสความต้องการพัฒนาคน

จากกระแสการพัฒนาทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าวได้มีผลต่อการปรับตัวของระบบการท่องเที่ยว และการจัดการการท่องเที่ยวในประเทศไทย รวมถึงการหาทางเลือกใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและทดแทนการท่องเที่ยวตามประเพณีนิยมแบบเดิมๆ ที่เคยปฏิบัติกันมา จึงได้เกิด กระแสความเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างทางเลือกให้กับการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มีการรักษาความสมดุล ระหว่าง ฐานทรัพยากรและความเป็นสมัยใหม่โดยการพิจารณา "คน" ให้เป็นหัวใจสำคัญในการท่องเที่ยวและไม่เพียงตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้าง ศักยภาพของคนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ รวมทั้งการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมองว่าการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และเน้นให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้มีการดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งสร้างความสามารถ ด้านการจัดการและการตลาดให้แก่คนในท้องถิ่นด้วย

ประเทศไทยในช่วงปี 2536-2540 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในฐานะเป็น หน่วยงานหลักที่ดูแลรับผิดชอบในด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวได้พยายามผลักดันให้ เกิดมีนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม โดย กำหนดเป็นนโยบายและแนวทางหลักในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่องจนถึง ปัจจุบัน

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวของไทยเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชาติ ดังจะ เห็นได้จากการที่รัฐบาลกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยกำหนดแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้อย่าง ครอบคลุม ซึ่งประกอบด้วยนโยบายส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพในชาติให้เป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและ ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยว แบบยั่งยืน เนื่องจากการท่องเที่ยวที่ผ่านมามักจะประสบปัญหาที่สวนทางกันระหว่างการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม กับการพัฒนาอยู่เสมอ ดังนั้นแนวคิดเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) จึงเกิดขึ้น รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ

ที่ 9 (พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการสร้างโอกาส หลักประกันและสภาพแวดล้อมให้ทุกคนในสังคมได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

จากสภาพการณ์การพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนดังกล่าวข้างต้น ได้ตอบสนองการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นเป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกันและเกี่ยวข้องในการดำเนินการการท่องเที่ยวในส่วนต่างๆ การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปปฏิบัติในจังหวัดต่างๆ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของเทศบาลนครนครปฐม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และทางวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไทย มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป แนวทางแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมต้องได้รับการร่วมมือหลายฝ่าย ตลอดจนประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ควรที่จะต้องมีส่วนร่วม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตลอดไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความสำคัญของการวิจัย

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครั้งนี้ จะทำให้สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลนครนครปฐม ณ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 29,262 ครูโรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระประกอบด้วย

1. เพศ
  - 1.1 เพศชาย
  - 1.2 เพศหญิง
2. อายุ แบ่งเป็น
  - 2.1 ต่ำกว่า 25 ปี
  - 2.2 25 - 35 ปี
  - 2.3 36 - 45 ปี
  - 2.4 46 - 55 ปี
  - 2.5 56 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
  - 3.1 ประถมศึกษา
  - 3.2 มัธยมศึกษา
  - 3.3 ปวช.,ปวส.,อนุปริญญา
  - 3.4ปริญญาตรี
  - 3.5 สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ
  - 4.1 ช่างราชการ
  - 4.2 พนักงานบริษัทเอกชน
  - 4.3 รับจ้าง
  - 4.4 ค้าขาย
  - 4.5 อื่นๆ (โปรดระบุ)-----

5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

5.1 ต่ำกว่า 5 ปี

5.2 5 – 10 ปี

5.3 11 – 15 ปี

5.4 16 – 20 ปี

5.5 20 ปีขึ้นไป

6. ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยศึกษาถึงสาเหตุของปัญหา การวางแผน การปฏิบัติงาน การติดตามผลการดำเนินงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน มีการเรียนรู้ให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีการดำเนินการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี

2.1 การมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมได้ร่วมมีส่วนในการปรึกษาถึงปัญหาต่างๆ ในชุมชน ค้นหาสาเหตุแนวทางในการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนเป็นต้น

2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนการเข้าร่วมประชุมการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นต้น

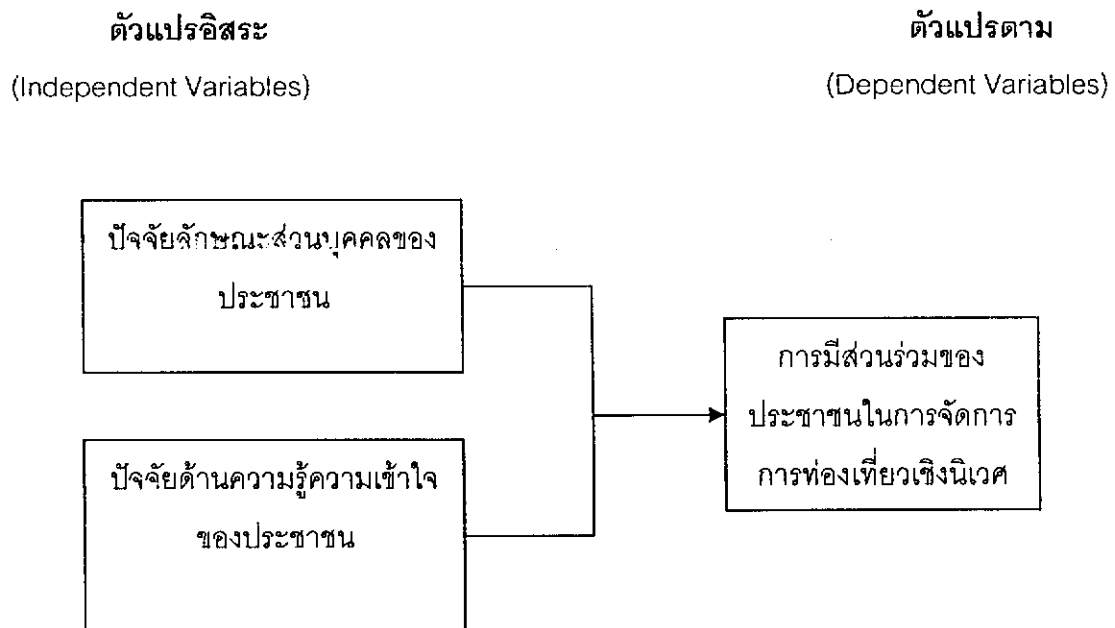
2.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การร่วมบริจาคเงินออกแรงร่วมดูแลแหล่งท่องเที่ยวเป็นต้น

2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ร่วมดูแลและประเมินผลที่เกิดขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนเป็นต้น

2.5 การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนเป็นต้น

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการศึกษาไว้ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมและระดับความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. นโยบายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ
6. เทศบาลนครนครปฐม
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

ความหมายของการท่องเที่ยว (The Meaning of Tourism)

คำว่า การท่องเที่ยว (Tourism) จากกรณิยามขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการเดินทาง และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้น ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ให้คำจำกัดความไว้ว่า การท่องเที่ยวหมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการคือ 1) ต้องมีการเดินทาง 2) ต้องมีสถานที่ปลายทาง 3) ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ,2543)

สำหรับจุดมุ่งหมายการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวต้องมีใช่เพื่อการประกอบอาชีพ และไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. เพื่อพักผ่อนในวันหยุด
2. เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา
3. เพื่อการศึกษา

4. เพื่อการกีฬาและการบันเทิง
5. เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ
6. เพื่องานอดิเรก
7. เพื่อเยี่ยมเยียนญาติมิตร
8. เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

ม.ล. ดุ้ย ชุมสาย (2518: 41) การท่องเที่ยว หมายถึงเป็นความสัมพันธ์เบ็ดเสร็จและปรากฏการณ์ทั้งหลายทั้งสิ้นที่เกี่ยวข้องกับการพักอาศัยอยู่อย่างชั่วคราวของคนต่างถิ่นกับท้องถิ่นที่พักอยู่ ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขว่าเรามีได้พักอยู่เพื่อกระทำธุรกิจส่วนใหญ่ให้เกิดผลเป็นกำไร

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงยิ่งในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นอันดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่นๆ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมต่อไปดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543)

ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ

1. เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ
2. ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
3. ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน
4. ก่อให้เกิดการกระจายรายได้
5. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น
6. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต

ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมของประเทศ

1. ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น
2. ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่น
3. ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
4. ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา
5. ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น
6. ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรส่วนเกินที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึก

จำหน่าย

7. ช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคี

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

วินิจ วีรยางกูร (2532 : 34) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประเภทดังนี้

1. ความสามารถในการดึงดูดใจ ของทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก ในการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่นั้นๆ สิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวไปที่นั่น แตกต่างกันไปในแต่ละคนหรือกลุ่มคนหรือแต่ละชนชาติ ฯลฯ สิ่งดึงดูดใจอาจจะเป็นศิลปวัฒนธรรม โบราณวัตถุ สถาน หาดทราย ภูเขา สวนสนุก งานแสดงสินค้าการแข่งขันกีฬา

2. สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญหรือปัจจัยที่จะบันดาลให้สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้คือ โรงแรมและที่พัก ราคาห้องพัก การกระจายตัวของที่พัก สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จำนวนร้านค้า สถานบริการ ร้านอาหาร คอฟฟี่ช็อป รมณีสถาน สถานที่แลกเปลี่ยนเงินตรา ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ฯลฯ

3. การเข้าถึงจุดท่องเที่ยว จุดท่องเที่ยวหรือศูนย์กลางของการท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีเส้นทางหรือโครงข่ายการคมนาคม ซึ่งจะต้องมีอย่างพร้อมเพียงในแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์การของการท่องเที่ยว จุดท่องเที่ยวต่างๆ ฯลฯ ตลอดทั้งจะต้องสามารถติดต่อเชื่อมโยงกันระหว่างพื้นที่หรือบริเวณใกล้เคียงหรือเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ รถไฟ เรือ เครื่องบิน ฯลฯ แล้วแต่ความจำเป็น จุดท่องเที่ยวหรือศูนย์กลางการท่องเที่ยวใดๆ ก็ตามถ้าขาดเสียซึ่งเส้นทางคมนาคมที่จะเข้าถึงได้แล้ว สถานที่ท่องเที่ยวนั้นไม่อาจจะสวยงามแปลกตาประทับใจ ฯลฯ เพียงใดก็ตามย่อมจะไร้คุณค่าอย่างสิ้นเชิง

มูลเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว

ทฤษฎีแรงจูงใจ ศาสตราจารย์ Abraham H.Maslow เป็นบุคคลแรกที่ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจมีสมมติฐานที่ตั้งไว้ มาสโลว์ (ปิยะนารถ ทองมาก.2546 : 16-17; อ้างอิงจาก มาสโลว์ Maslow.) กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการตลอดเวลา และความต้องการของมนุษย์ไม่มีวันสิ้นสุด เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ย่อมแสวงหาความต้องการสิ่งอื่นต่อไป ความต้องการของมนุษย์จะเป็นไปในลักษณะจากต่ำไปหาสูง ที่เรียกว่าลำดับขั้นของความ ต้องการ (Hierarchy of Needs) มีดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (The Physiological Needs) เป็นความต้องการเพื่อการอยู่รอด คือ ต้องการอาหาร ที่อยู่ ยา เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัย (The Safety Needs) เป็นความต้องการเกี่ยวกับร่างกาย การป้องกัน ให้ปลอดภัยจากการบังคับ ความมั่นคงในชีวิต
3. ความต้องการทางสัมพันธ์และความรัก (The Belongingness and Love Needs) เป็นความต้องการการยอมรับจากผู้อื่น จากสังคม
4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่อง (The Esteem Needs) เป็นความต้องการความก้าวหน้าด้านสถานภาพ คือ อำนาจ ชื่อเสียง เป็นต้น
5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (The Needs Self-Actualization) เป็นความต้องการสูงสุดที่จะบรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่ฝัน

มล. ดุ้ย ชุ่มสาย และญิบพัน พรหมโยธี (2527 : 29-30) กล่าวว่า เหตุจูงใจที่ทำให้คนท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง นักท่องเที่ยวเหล่านี้ใช้เวลาหยุดงานเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นเพื่อพบเห็นสิ่งและอุบัติการณ์ใหม่ๆ เพื่อชมทิวทัศน์อันงดงาม เพื่อพบเห็นขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เพื่อสงบอารมณ์กับความสงบของชนบท เพื่อสนุกสนานกับความอึกทึกครึกโครมและตึกรามใหญ่โตของเมืองใหญ่และเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยว และอื่นๆ ที่มีผลเป็นความสนุกสนานและความบันเทิง
2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน นักท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนได้แก่พวกที่ใช้วันหยุดงานเพื่อพักผ่อนโดยไม่ทำอะไร ทั้งนี้เพื่อขจัดความเหนื่อยล้าทั้งหลายทั้งปวง ทั้งทางกายและทางจิตที่เกิดขึ้นในคาบเวลาทำงานให้หมดสิ้นไป และเรียกพลละกำลังกลับคืนมาสำหรับเริ่มต้นทำงานในคาบใหม่ บางคนก็อาจไปพักผ่อนเพราะป่วยไข้หรือไม่สบายเล็กน้อย นักท่องเที่ยวพวกนี้มักไปพัก ณ ที่ใดที่หนึ่งนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ และมักจะเป็นสถานที่ที่ให้ความมั่นใจว่าสงบจริงๆ เช่น ชายหาด ภูเขา ผู้คน หรือบนเขาบนดอยห่างไกลความจอแจอึกทึกครึกโครม นักท่องเที่ยวพวกนี้มักจะเอาภาวะอากาศเป็นเกณฑ์ตัดสินใจว่าจะไปเที่ยวที่ไหน
3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวที่ปรารถนาจะเรียนรู้ศิลปวิทยาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติต่างๆ ในสถาบันหรือสถานที่ศึกษาที่มีชื่อเสียง หรือในประเทศที่มีวัฒนธรรมเป็นที่น่าสนใจของเขา ก็จะท่องเที่ยวไปยังประเทศนั้นๆ เพื่อศึกษาพิจารณาชีวิตความเป็นอยู่ในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เพื่อชมโบราณสถานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เพื่อติดตามความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีปัจจุบัน เพื่อสังคีลปนาภาพรรณในหอศิลป์ เพื่อนมัสการศูนย์ศาสนาที่สำคัญๆ เพื่อร่วมปฏิบัติในงานมหกรรมงานฉลอง เพื่อชมการแสดงทางศิลปะครั้งสำคัญๆ เช่น ดนตรี ละคร ฯลฯ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาแบ่งได้เป็น 2 ชนิด

4.1 การท่องเที่ยวเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬาครั้งใหญ่ๆ เช่น กีฬาโอลิมปิก การแข่งขันฟุตบอล มวย กอล์ฟ เทนนิส ฯลฯ

4.2 การท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬายังถิ่นที่มีการเล่นกีฬาชนิดนั้นๆ เช่น ในฤดูหนาวซึ่งมีหิมะตกมากก็ไปเล่นสกี

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ ที่จริงการท่องเที่ยวเพื่อประกอบธุรกิจไม่น่าจะนับเข้าเป็นการท่องเที่ยว เพราะขาดปัจจัยที่กล่าวว่าการท่องเที่ยวต้องเป็นการกระทำอย่างเสรีและมีความตั้งใจที่จะท่องเที่ยว ถ้าถือเคร่งครัดตามทฤษฎีก็น่าจะเป็นเช่นนั้น แต่ที่เป็นข้อเท็จจริงอยู่นั้นนักท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจแทบทุกคนก็ได้เจียดและจัดเวลาให้เหลือไว้สำหรับการท่องเที่ยวแท้ๆ ด้วย ซึ่งอาจเป็นเวลาว่างจากการปฏิบัติธุรกิจประจำวัน

6. การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา ฯลฯ ในสมัยปัจจุบันซึ่งมีองค์กร คณะกรรมการ สมาคม สหภาพ ฯลฯ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมากมาย การเดินทางเพื่อการประชุม สัมมนา ฯลฯ ได้ส่งเสริมให้มีขึ้นมากมาย จนองค์กร IUOTO (International Union of Office Travel Organization) เดิมเห็นสมควรที่จะจัดนักท่องเที่ยวเพื่อการประชุม สัมมนา ฯลฯ ไว้ต่างหากอีกพวกหนึ่ง

7. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา ทุกวันนี้มีการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งซึ่งอาจไม่อยู่ในประเภทหนึ่งประเภทใดโดยเฉพาะบุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศเพื่อทำการวิจัยในด้านสังคมวิทยาและมนุษยวิทยาและอยู่ประเทศนั้นเป็นเวลานับเดือน นักศึกษาที่เดินทางไปศึกษาต่างประเทศทั้งหมดทั้งสิ้นเหล่านี้นับเป็นนักท่องเที่ยวจำนวนมหาศาลที่นำเงินตราต่างประเทศมาให้แก่ประเทศเจ้าบ้านมากกว่าประเภทอื่นใด

8. การท่องเที่ยวเพื่อเพศรส (Sex Tour) แต่ไหนแต่ไรมาการท่องเที่ยวไปไหนๆ เพื่อหาความเพลิดเพลินทางเพศรสอย่างโจ่งแจ้งไม่มีอย่างไรรู้ก็ดี การท่องเที่ยวไปไหนต่อไหนของนักท่องเที่ยวชาย โดยมีเจตนาอารมณ์แฝงอยู่ในอันที่จะหาความเพลิดเพลินเชิงเพศรสมีมานานแล้ว นักมนุษยวิทยาสันนิษฐานว่ากิจกรรมโสเภณีมีมาพร้อมๆ กับอารยธรรมของคน และเกิดขึ้นในชุมชนที่มีคนเดินทางผ่าน กิจกรรมโสเภณีซึ่งตรงกับคำว่า Prostitution ในภาษาอังกฤษ หมายถึง การกระทำให้เพศตรงข้ามได้รับสุขอารมณ์เชิงเพศรสโดยผู้กระทำได้ค่าจ้างตอบแทนเป็นเงินหรือเป็นสิ่งของและโดยฝ่ายผู้กระทำมิได้มีอารมณ์เชิงใคร่แนบติดอยู่ด้วย

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

วรรณ วลัยวานิช (2539:58) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น ประเพณีสงกรานต์ หรือการแข่งขันเรือ เป็นต้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวโดย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543) ได้แบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ทรัพยากรประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติสามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน น้ำตก ถ้ำ บ่อน้ำร้อน หาดทราย ชายทะเล ทะเลสาบ เกาะแก่ง เป็นต้น

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้คนไปเที่ยวไปเยือนยังพื้นที่นั้น เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง อนุสาวรีย์อนุสรณ์สถาน อุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปเที่ยวไปเยือนยังพื้นที่นั้น เช่น สภาพชีวิตในชนบท หมู่บ้านชาวเขา สวนสนุก ศูนย์วัฒนธรรม ตลาดน้ำ การแข่งขันกีฬา การแสดงสินค้าพื้นบ้าน และงานประเพณีต่างๆ เป็นต้น

วรรณ วลัยวานิช (2539:58-61) โดยทั่วไปแล้วทรัพยากรท่องเที่ยวอาจจะแยกตามลักษณะและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 2 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Attractions) ทรัพยากรประเภทนี้นับว่าเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอาจจะสวยงามหรือแปลกประหลาด เช่น น้ำตก น้ำพุร้อน ถ้ำ ชายหาด ผังทะเล ปะการัง และอุทยานแห่งชาติ ซึ่งประเทศไทยได้ชื่อว่า เป็นประเทศหนึ่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทาง

ธรรมชาติที่สวยงามมากประเทศหนึ่ง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอาจแบ่งย่อยได้ 4 ประเภทคือ

1.1 ทิวทัศน์ (Scenery) ทิวทัศน์ต่างๆ ทางธรรมชาติที่สวยงามและแปลกประหลาดจะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการคมนาคมสะดวกสามารถเข้าถึงแหล่งธรรมชาติได้ จะทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมบริเวณนั้นมากยิ่งขึ้น

1.2 สัตว์ป่า (Wildlife) สัตว์ป่าเป็นส่วนหนึ่งของความงามทางธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก เพราะชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าเป็นสิ่งที่น่าศึกษาหาความรู้ และนับวันจะหมดไป แต่ยังคงมีที่ให้นักท่องเที่ยวได้ คือ แหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ สวนสัตว์เปิด เป็นต้น

1.3 สภาพภูมิอากาศ (Climate) แสงแดด สายลม อากาศอบอุ่น หรือหิมะในฤดูหนาว ตลอดจนลักษณะอากาศที่ต่างไปจากถิ่นเดิมของตน จะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นมาได้ เช่น ฤดูร้อนผู้คนจะเดินทางไปยังบริเวณชายฝั่งทะเล

1.4 ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (Natural Phenomenon) เช่น พระอาทิตย์เที่ยงคืน หรือการเกิดสุริยุปราคา เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions) จะมีลักษณะตรงข้ามกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น เมืองใหญ่ๆ ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น สถานเริงรมย์ ศูนย์การค้า สวนสนุก โรงแรม ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย บางเมืองมีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจทางสถาปัตยกรรมต่างๆ พระราชวัง ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ อาคารที่ทำการรัฐบาล ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ซึ่งทรัพยากรประเภทนี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวได้มากเช่นกัน สามารถแยกออกได้ดังนี้

2.1 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และด้านศาสนา หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา

2.2 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้มักจะอยู่ในรูปของลักษณะพิธีกรรม งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เช่น ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง เป็นต้น

2.3 กีฬาต่างๆ การแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆ สามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปชมการแข่งขัน

2.4 สถานที่เชิงเทคนิคและอุตสาหกรรม เช่น เขื่อน สถานีอวกาศ โรงงานเฉพาะถิ่น เช่น ฟาร์มโคนม มหาวิทยาลัย ท่าเรือ ฯลฯ

2.5 กิจกรรมบันเทิง ที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ไนท์คลับ ดิสโก้เธค สถานเริงรมย์ บ่อนกาสิโน ภัตตาคาร เป็นต้น

2.6 สวนสาธารณะ ที่มีความสวยงามมักจะเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อชมความงดงาม

2.7 สวนสนุก ซึ่งมีกิจกรรมเร็นเริง เกมสกีฬา การละเล่น การแสดงต่างๆ เช่น สวนสนุกดิสนีย์แลนด์

2.8 ศูนย์การค้าและร้านขายของที่ระลึก ร้านค้าเป็นสิ่งจำเป็นโดยธรรมชาติของนักท่องเที่ยวแล้วนิยมซื้อสินค้าที่แตกต่างไปจากที่ตนมีอยู่ หรือซื้อสินค้าพื้นเมืองตลอดจนของที่ระลึกต่างๆ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวดังกล่าว ทั้งทรัพยากรที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของแต่ละประเทศเจริญก้าวหน้า และเป็นสิ่งที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้นที่สำคัญคือเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นสามารถที่จะพัฒนา และนำทรัพยากรที่ตนมีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทธรรมชาติ ประเภทโบราณวัตถุสถานและศาสนา ประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรม

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ราชบัณฑิตยสถาน (2538) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

วรรณภา วงษ์วานิช (2539:74) กล่าวว่าไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจในธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยยึดหลักการแห่งการเคารพซึ่งศักดิ์ศรีของระบบนิเวศวิทยาและเชื้ออำนาจประโยชน์และโอกาสทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนและท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) แนวคิดร่วมของความต้องการที่จะผลักดันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นหนทางในการนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังที่องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization-WTO) ได้ระบุไว้ในเอกสารประชาสัมพันธ์ปีท่องเที่ยว 2002 ถึงลักษณะทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า

1. การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงธรรมชาติ
2. มีการให้ความรู้และมีการสื่อความหมาย
3. เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเล็ก
4. ลดผลกระทบที่เกิดจากธรรมชาติ
5. ก่อประโยชน์แก่ท้องถิ่น
6. กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึง การท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกันโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการรักษาระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมและก่อผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญอยู่ 4 ประการคือ

1. การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาด โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะต้องไม่สร้างผลกระทบด้านลบให้แก่สิ่งแวดล้อมในทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น เนื่องจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมดั้งเดิมเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศแสวงหาในการเดินทางมาท่องเที่ยว จึงต้องอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจ
2. การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจึงต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบจากการใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว จนเกิดสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกกระทบให้คุณภาพด้อยลง ดังนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจ และการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น

ชุมชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ เป็นต้น

3. การสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์จากการท่องเที่ยว โดยนิยมเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ยากลำบากและท้าทาย และมักไม่สนใจกับสิ่งความสะดวกมากนัก แต่จะสนใจกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทั้งระดับกว้างและระดับลึกเพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ ประสบการณ์ และสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวมากกว่า

4. การให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่รอบๆ แหล่งท่องเที่ยวควรได้รับการพิจารณาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นอีกทั้งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวขนาดเล็ก การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในสวนบริการอื่นๆ เป็นต้น วันชัย เรืองอุดม (ศิริวรรณ วัชรพงศ์. 2546 : 29-30; อ้างอิงจาก วันชัย เรืองอุดม. 2544)

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยว ที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการจัดการโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสร้างจิตสำนึกที่ดี ก่อเกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ให้มีการเรียนรู้หาประสบการณ์ในการท่องเที่ยวรวมทั้งก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันในชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ยูวดี นิรัตน์ตระกูล (วารสาร จันทรเสนา. 2547 : 20; อ้างอิงจาก ยูวดี นิรัตน์ตระกูล. 2538) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถระบุได้ 4 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาจิตสำนึกและความเข้าใจของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ
2. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณภาพหรือคุณค่าสูงให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนในแหล่งท่องเที่ยวนั้น
3. เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่

4. เพื่อการดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมองค์ประกอบหลัก (Key Elements) 4 ประการ คือ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2540)

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature-based) เป็นหลักที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identical or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่นั้นๆ
2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable Management) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibly Travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม (no or low impact)
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษา (Education) เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ประสบการณ์ (Experience) ความประทับใจ (appreciate) เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง
4. เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (Involvement of local community or people participation) เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (Local benefit) โดยหมายถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว และในที่สุดแล้วท้องถิ่นสามารถควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไป ความสมบูรณ์จะลดน้อยลง จนอาจเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ

หลักสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism

วรรณภา วงษ์วานิช (2539 : 76-77) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism ไว้ดังนี้

1. การกำหนดเขตของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว (Zoning of the various activities) โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย เช่น ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographical Information System – GIS)
2. การควบคุมนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบนิเวศที่มีความเปราะบางทางธรรมชาติ (Fragile Ecosystem) โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่
3. การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งในแง่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและประสบการณ์การท่องเที่ยว เช่น การเล่าประวัติย่อๆ ของชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวก่อนหรือระหว่างการเดินทางไปถึง ตลอดจนลักษณะที่สำคัญๆ ของพื้นที่นั้นๆ หรืออาจจัดตั้งศูนย์ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ซึ่งอาจมีทั้งภาพนิ่ง วีดิทัศน์ หรือแผ่นพับ เพื่อให้ภาพรวมหรือข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกำลังจะไปเยือน
4. ส่งเสริมและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยลดความแออัดให้กับพื้นที่ท่องเที่ยวหลัก
5. การนำกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังสำหรับผู้กระทำผิด เช่น การตัดต้นไม้ทำลายป่า การลักลอบเก็บหรือมีปะการังและพันธุ์สัตว์น้ำที่หายากไว้ในครอบครอง การล่าสัตว์ในเขตหวงห้าม ฯลฯ
6. การควบคุมสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมรวมทั้งควบคุมระบบกำจัดขยะสิ่งปฏิกูลและน้ำเสียจากสิ่งก่อสร้างต่างๆ

ข้อดีและข้อเสียในการส่งเสริม Ecotourism

ข้อดี

1. เป็นทางเลือกหนึ่งในการประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ธรรมชาติ
2. เป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. เป็นการเพิ่มรายได้และสร้างงานให้กับคนในท้องถิ่น
4. เป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพให้เดินทางเข้าประเทศมากขึ้น

5. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่จะช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับประเทศในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงความงามและอุดมสมบูรณ์ทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

ข้อเสีย

หากขาดการวางแผนที่รอบคอบและระบบควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ จะก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยาได้

การท่องเที่ยวในรูปแบบที่เรียกว่า Ecotourism ควรได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง เพราะเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการอาจกล่าวได้ว่า จุดมุ่งหมายหลักของ Ecotourism ได้แก่ การสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างการอนุรักษ์ธรรมชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจ การจะบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการจัดการที่รอบคอบและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการตรวจตราอย่างสม่ำเสมอจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สิ่งสำคัญที่สุดคือ การร่วมมือของคนในท้องถิ่น ดังนั้นในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวควรให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในโครงการต่างๆ บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรให้คนท้องถิ่นได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากกิจกรรมต่างๆ ทางการท่องเที่ยว เพื่อเป็นกำลังใจในการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์มากที่สุด เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสืบต่อไป

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นที่นิยมในประเทศไทยมีดังต่อไปนี้

ประเภทธรรมชาติ

1. กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ (Trekking)
2. กิจกรรมล่องแพ (Rafting)
3. กิจกรรมดำน้ำลึก (Scuba Diving)
4. กิจกรรมนั่งเรือแคนู (Canoe Padding)
5. กิจกรรมปั่นจักรยานเสือภูเขา (Bike Trail)
6. กิจกรรมดำผิวน้ำ ดูปะการังน้ำตื้น (Skin Diving)
7. กิจกรรมดูนก (Bird Watching)
8. กิจกรรมนั่งช้าง (Elephant Riding)
9. กิจกรรมปีนเขา (Rock Climbing)
10. กิจกรรมดูผีเสื้อ (Butterfly Watching)

11. กิจกรรมการดูดาว (Astronomy)
12. กิจกรรมส่องสัตว์ (Animal Watching)
13. กิจกรรมนั่งสมาธิ (Meditation)
14. กิจกรรมขี่ม้า (Horse Riding)
15. กิจกรรมตั้งแคมป์ (Camping)
16. กิจกรรมนั่งเรือ (Floating)
17. กิจกรรมตกปลา (Fishing)
18. กิจกรรมประกอบอาหาร (Cooking)
19. กิจกรรมทางการเกษตร (Agriculating)

ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ

20. กิจกรรมชมความงามความเก่าแก่ ลักษณะเฉพาะตัวของแหล่งประวัติศาสตร์
21. ศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์

ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

22. ศึกษาชื่นชมงานศิลปกรรม และวัฒนธรรมประเพณี
23. กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตไทย (Way of Life)
24. การศึกษาเรียนรู้การผลิตของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง

ดังที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1. ประเภทธรรมชาติ 2. ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ 3. ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี

3. นโยบายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ททท. กับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กำหนดนโยบายหลักในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน และประกาศอย่างเป็นทางการ โดยนโยบายหลักทั้ง 8 ประการของ ททท. คือ

1. ส่งเสริม ชักจูง ให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทยเพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้าเพิ่มพูนเศรษฐกิจส่วนรวมโดยริบด่วน
2. ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายไปในท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค

3. อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติ วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด
4. พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนให้มากขึ้น
5. เพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศให้สามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต่าง ๆ ในประเทศ ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยของร่างกาย และทรัพย์สินของตนเองและหมู่คณะ
6. ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและเยาวชนเพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวแก่คนไทย
7. เสริมกำลังคนที่เป็นคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มากที่สุด
8. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

นโยบายหลักทั้ง 8 ประการดังกล่าว เป็นนโยบายที่มุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวมีพัฒนาการที่ยั่งยืนโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายข้อ 2,3,8 คือ นโยบายที่มุ่งให้มีการประสานความเจริญทางเศรษฐกิจกับการสงวนรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ โดยยินยอมให้ใช้ประโยชน์แต่พอควร เพื่อรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และทรัพยากรเพื่อคนรุ่นหลังต่อไป

นโยบายหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากแนวความคิดและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ การจัดการ กิจกรรมและกระบวนการ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น รัฐบาลจึงได้พิจารณากำหนดนโยบายหลักด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 10 ประการ คือ

การท่องเที่ยวประเทศไทยได้กำหนดแนวทางในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2545)ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรือลดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกรบกวนและฟื้นตัวได้ยาก
2. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และการปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบและกิจกรรมเดิมที่มีอยู่ พึ่ง

หลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างรุนแรง ต่อการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ หากเน้นในการการแปรประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การท่องเที่ยวโดยรวม

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ และการมีรายได้เพียงอย่างเดียว

4. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ

5. ให้ความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความจำเป็นอันดับต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ให้องค์กรต่างๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม

6. นำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่างๆ อย่างมี ความสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรรและกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

7. สนับสนุนการศึกษา วิจัย และประเมินผลการพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

8. มีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน และสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการ (Code of Conduct) แก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและการจัดการร่วมกันทุกระดับนโยบายด้านต่างๆ ในการจัดการเชิงนิเวศ

นโยบายด้านต่างๆในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการจัดการที่ประสานการจัดการในด้านต่างๆ ภายใต้หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และองค์ประกอบเชิงระบบของการท่องเที่ยว ซึ่งกระบวนการจัดการจะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและชัดเจนระหว่างองค์ประกอบ

ต่างๆ อย่างไรก็ตามได้กำหนดนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแนวทางด้านๆ 6 ด้าน ซึ่งสามารถกำหนดเป็นนโยบายและกลยุทธ์การจัดการที่มีประสิทธิภาพได้นโยบายเฉพาะด้าน มีดังนี้

1. นโยบายด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม
2. นโยบายด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก
3. นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น
4. นโยบายด้านการส่งเสริมตลาดและการนำเที่ยว
5. นโยบายด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและการบริการการท่องเที่ยว
6. นโยบายด้านการส่งเสริมการลงทุน

การดำเนินงานด้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ถือเป็นการดำเนินงานภายใต้กรอบการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่ให้ความสำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในภาพรวม โดยการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ททท. ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลรับผิดชอบในด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้กำหนดให้เป็นนโยบายและแนวทางหลักในการดำเนินงานขององค์กรอย่างชัดเจน ตั้งแต่ปี 2541 พร้อมกันนี้ได้ผลักดันให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการกำหนดให้เป็นนโยบายระดับชาติ และเพื่อให้นโยบายดังกล่าวมีการนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่พิจารณา กลั่นกรองการดำเนินงาน และแผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย ให้มีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน โดยมีททท. เป็นหน่วยงานผู้มีบทบาทหลักในการผลักดันและประสานการดำเนินการ ระหว่างหน่วยงานเจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ อาทิ กรมป่าไม้ กรมศิลปากร กรมการปกครอง ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น โดยมีสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และผจญภัย เป็นเครือข่ายความร่วมมือจากภาคเอกชนที่สำคัญและร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในไทยเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2544 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ ซึ่งประกอบไปด้วย 14 แผนงาน 37 โครงการ โดยมีงบประมาณเบื้องต้นประมาณ 480 ล้านบาท และระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549)

ซึ่งสอดคล้องกับระยะเวลาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับไปดำเนินงานตามภารกิจที่เกี่ยวข้องต่อไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฉบับที่ 8 โดยร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตไว้ 3 ด้านคือ 1. สังคมคุณภาพ, 2. สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้, 3. สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

วัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฉบับที่ 9 คือ การปรับโครงสร้างประเทศไทยให้เข้าสู่ดุลยภาพ โดยเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาในเชิงปริมาณ มาสู่การพัฒนาในเชิงคุณภาพ ควบคู่กับการสร้างความเป็นธรรมในสังคม และความสามารถก้าวทันโลกที่จะอำนวยความสะดวกต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศคือ การพัฒนาประเทศให้มีรากฐานความเข้มแข็ง มีการกระจายผลประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาความยากจนและกระจายรายได้ รวมทั้งขีดความสามารถและโอกาสในการพึ่งตนเอง พร้อมทั้งยกระดับรายได้ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการพึ่งตนเอง พร้อมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ อันจะทำให้เกิดการพัฒนามี "คน" เป็นศูนย์กลาง

ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำแนวทางพัฒนาในยุทธศาสตร์ในเรื่องที่สำคัญ และมีส่วนที่ได้ระบุดึงสาระสำคัญ ที่ต้องนำมาพิจารณาในการพัฒนาบริการท่องเที่ยวได้แก่

การพัฒนาคนและคุณภาพทางสังคม ได้แก่ การพัฒนาทักษะให้คนไทยมีมาตรฐานและความพร้อม การปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาเมืองและชุมชนน่าอยู่ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคในการอนุรักษ์ฟื้นฟู การบริหารจัดการ ซึ่งจะมีผลต่อการจัดการบริการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการระบบเศรษฐกิจส่วนรวม มุ่งบริหารเศรษฐกิจมหภาค เพื่อสร้างความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจ ภายใต้กระแสการเปิดเสรีทางการค้า การเงิน และการลงทุน กำหนดนโยบายการเงิน ตลาดทุน การคลังที่สนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สนับสนุนการสร้างรากฐานการผลิตและบริการให้มีศักยภาพต่อการแข่งขันและมีประสิทธิภาพ

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมาก ได้แก่

- การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นเรื่องคุณภาพและประสิทธิภาพ
- การส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
  - ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ร่วมกัน รวมทั้งการลงทุนด้านการท่องเที่ยว
  - การพัฒนาธุรกิจบริการที่ไทยมีศักยภาพในระดับสากล อาทิ ธุรกิจด้านการส่งเสริมสุขภาพ การโรงแรม ภัตตาคารและอาหาร โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรฐานการจูงใจให้เกิดการลงทุนอย่างมีระบบ
  - การพัฒนาระดับคุณภาพบริการโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพและมาตรฐานความปลอดภัย
  - สนับสนุนบทบาทการลงทุนภาคเอกชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการและลดภาระต้นทุนรัฐ

การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีการพัฒนาการผลิตและบริการ

การบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่ธรรมมาบาล เป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่เน้น ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ ที่มีผลต่อการเพิ่มศักยภาพท้องถิ่นในการจัดการเศรษฐกิจการบริการที่เอื้อประโยชน์ต่อท้องถิ่น

แผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ

แผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ.2544-2553) ซึ่งจัดทำโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะเป็นกรอบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเชิงบูรณาการ เสนอแนวนโยบายเชิงรุกในการบริหารอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศในภาพรวม และเสนอแนวทางในการสร้าง

เอกภาพในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยระดมความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน เพื่อความร่วมมือให้เกิดพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

นโยบายเชิงรุกของแผนแม่บทพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ได้แก่

- 1) พัฒนาให้ประเทศไทยคงความเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่การเป็น World Class Destination
- 2) พัฒนาการท่องเที่ยวของไทยให้เป็นสาขาหลักทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญควบคู่กับสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
- 3) เร่งรัดให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวออกสู่ภูมิภาคอื่นๆ นอกเหนือจากเมืองท่องเที่ยวหลักในปัจจุบัน
- 4) ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ทันสมัย เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยมีความพร้อมในการแข่งขันที่จะตามมาจากการเปิดเสรีทางการค้า
- 5) สนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีความพร้อมและเข้มแข็งในการบริหารจัดการในบริการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง
- 6) อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยให้คงความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์และสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมไทยที่ชัดเจน (รายงานสรุปแผนปฏิบัติการพัฒนาบริการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

4. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 20) ได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้รับการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมๆ ของชุมชนในการคิดริเริ่ม การร่วมพิจารณาตัดสินใจ การเข้าร่วมมือกันปฏิบัติการและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมมือพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนและเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (ชินรัตน์ สมสืบ, 2539 : 21; อ้างอิงจาก นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2527) การมีส่วนร่วม (participation) หมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ โดยการกระทำการดังกล่าว ในห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเหมาะสมกับทั้งกระทำการงานดังกล่าว ด้วยความรู้สึกร่วมกันให้

ประจักษ์ว่า เชื่อถือได้แสดงว่าการมีส่วนร่วมเป็นผลของความร่วมมือร่วมใจ การประสานงานและความรับผิดชอบ

วิลเลียม (Williams, 1976:36) มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในการส่งเสริมร่วมกันคิดรวมถึงการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ในการใช้ความรู้ความคิดและวิธีการที่ดีในการแก้ปัญหาด้วยตัวของประชาชน เพื่อส่งเสริมดูแลติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรและพนักงานผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนโดยที่ประชาชนมีการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการจัดการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีอย่างยั่งยืน

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมนั้นมีผู้เสนอไว้ดังนี้

เบอร์นาร์ด (นาคม ชีรสวรรณจักร, 2541:23; อ้างอิงจาก เบอร์นาร์ด Bernard, 1958) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมซึ่ง ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่างๆ เช่น อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม อาชีพ การศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น และปัจจัยอื่นๆ เช่น การอาศัยอยู่ในเมืองหรือชนบท จำนวนสมาชิกที่อยู่ในครอบครัวและลักษณะของครอบครัว ค่านิยมและทัศนคติ

สุเมธ ทรายแก้ว (ฉัตรชัย ดัวงจาด, 2545 : 34; อ้างอิงจาก สุเมธ ทรายแก้ว, 2536) ได้เสนอว่า บุคคล 4 ฝ่ายที่มีส่วนสำคัญในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบไปด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมได้แก่

1. เพศและอายุ
2. สถานภาพในครอบครัว
3. ระดับการศึกษา
4. สถานภาพทางสังคม
5. อาชีพ
6. รายได้และทรัพย์สิน
7. ระยะเวลาในท้องถิ่นและระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ

8. พื้นที่ดินถือครองและสถานภาพการทำงาน

สากล สถิติวิทยานันท์ (2532 : 166-167) ให้ความเห็นดังนี้ การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดสำคัญ 3 ประการ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญเห็นพ้องต้องกันและกลายเป็นความสนใจความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น เป็นสิ่งผลักดันที่นำไปสู่การรวมกลุ่ม การวางแผน และการร่วมมือทำงานร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันในการที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา โดยการตัดสินใจร่วมกันต้องรุนแรง มากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มและกระทำการที่สนองต่อความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

ดังที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ ลักษณะทางบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ส่วนปัจจัยอื่น ประกอบไปด้วย ความสนใจ ความเดือดร้อน การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปยังทิศทางที่พึงปรารถนา ซึ่งการตัดสินใจร่วมกันและมากพอทำให้เกิดความคิดเพื่อสนองต่อความคิดเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมได้มีผู้เสนอแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527 ; 6-7) กล่าวถึงการแบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนา แบ่งเป็น 8 ขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าถึงปัญหารวมถึงค้นหาสาเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งรวมถึงความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดค้นหาการสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหภายในชุมชนและเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์กับชุมชน หรือสนองถึงความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบายการวางแผนงาน โครงการ รวมถึงกิจกรรมต่างๆ เพื่อจัดปัญหาและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยสนองตอบความต้องการของชุมชน
4. ร่วมในการพิจารณาตัดสินใจการนำทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

5. ร่วมในการจัดการปรับปรุงกระบวนการบริหารการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

6. ร่วมในการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการ รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้

8. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผลและร่วมดูแลร่วมบำรุงรักษาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ได้กระทำไว้ทั้งโดยภาครัฐบาลและเอกชนให้สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ตลอดไป

โคเฮน และ อัพฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980 : 219-222) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมเป็น 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) มี 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มในการตัดสินใจ การดำเนินการในการตัดสินใจ การตัดสินใจลงมือร่วมกันปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบไปด้วย การร่วมมือกันสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การดำเนินการบริหารงาน การประสานงานด้านความร่วมมือร่วมกัน

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ร่วมกันในทุกๆ ด้าน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

เจมส์ ดี ปีนทอง (2527 : 10) สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหารวมถึงสาเหตุของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรม

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผล

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการมีส่วนร่วมที่กล่าวไว้ข้างต้นได้ดังนี้คือ การร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา, การร่วมวางแผนนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหา, การร่วมดำเนินงานและปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้, การติดตามและประเมินผล, การบำรุงรักษาและร่วมกันปรับปรุงแก้ไข

5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ

ความรู้ (Knowledge) บรรดาข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดของเรื่องราว การกระทำ อันเป็นประสบการณ์ของบุคคลซึ่งสะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันไป (ไพศาล หวังพานิช, 2523 : 147)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 16) กล่าวไว้ว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียน
 เพียงแต่จำได้ อาจจะได้จากการมองเห็น ได้ยินจำได้ ความรู้ในที่นี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัด
 ความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ มาตรฐาน โครงสร้างและวิธีการปัญหาเหล่านี้ซึ่งเป็น
 กระบวนการทางความคิดที่มนุษย์ต้องนำไปใช้

อนันต์ ศรีโสภา (2525 : 14-15) กล่าวไว้ว่า ความรู้ หมายถึง "ความจำในสิ่งที่เคยมี
 ประสบการณ์มาก่อนซึ่งรวมถึงความเข้าใจความหมายของสิ่งนั้น" นอกจากนี้ยังกล่าวถึง
 รายละเอียดเรื่องเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ เอาไว้ดังนี้

พฤติกรรมด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
 เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถและทักษะต่างๆ ทางสมอง แบ่งออกเป็น 6 ชั้น ซึ่งเรียงจาก
 พฤติกรรมที่ง่ายไปหายากดังต่อไปนี้

1. ความรู้ (Knowledge) ความจำในสิ่งที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ประกอบไปด้วย
  - 1.1 ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาโดยเฉพาะ
    - 1.1.1 ความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำต่างๆ
    - 1.1.2 ความรู้เกี่ยวกับความจริงต่างๆ ซึ่งได้แก่ เวลา เหตุการณ์ บุคคล
 แหล่งกำเนิด สถานที่ ฯลฯ
  - 1.2 ความรู้เกี่ยวกับวิธีและการดำเนินงานที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ
    - 1.2.1 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะแบบแผนต่างๆ
    - 1.2.2 ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มและการจัดลำดับ
    - 1.2.3 ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกและแบ่งประเภทของสิ่งต่างๆ
    - 1.2.4 ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์
    - 1.2.5 ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการดำเนินงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
  - 1.3 ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวความคิด และโครงสร้างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
    - 1.3.1 ความรู้เกี่ยวกับกฎและการใช้กฎนี้ ในการบรรยายคุณค่า พยากรณ์ หรือ
 ตีความหมายของสิ่งที่เราสังเกตเห็น
    - 1.3.2 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง
 ความสามารถทางปัญญาและทักษะต่างๆ ประกอบไปด้วย
2. ความเข้าใจ (Comprehension) การเข้าใจความหมายของสิ่งนั้น ได้แก่
  - 2.1 การแปล จากแบบหนึ่งไปสู่อีกแบบหนึ่ง โดยรักษาความหมายได้อย่างถูกต้อง

- ยิ่งขึ้น
- 2.2 การตีความหมาย การอธิบายหรือเรียบเรียงเนื้อหาที่เสียใหม่ให้เข้าใจง่าย
- 2.3 การขยายความ หมายถึงการขยายความหมายของข้อมูลที่อยู่ไกลออกไป
กว่าเดิม
3. การนำไปใช้ (Application) การนำสาระต่างๆ ไปใช้ในสถานการณ์จริงๆ คือการนำ
ความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน
4. การวิเคราะห์ (Analysis) การแยกเรื่องราวออกเป็นส่วนย่อยๆ ประกอบด้วย
- 4.1 การวิเคราะห์ส่วนประกอบต่างๆ
- 4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบนั้นๆ
- 4.3 การวิเคราะห์หลักหรือวิธีการรวบรวมส่วนประกอบต่างๆ เหล่านั้น
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) การรวบรวมส่วนประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน ได้แก่
- 5.1 การกระทำที่เป็นสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความหมาย
- 5.2 การกระทำที่เกี่ยวกับแผนงานหรือข้อเสนอตามวิธีการต่างๆ
- 5.3 การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ อาทิ เช่น การที่
ส่วนประกอบเหล่านั้นรวมกันได้โดยอาศัยความสัมพันธ์อะไรที่สำคัญ
6. การประเมินผล (Evaluation) การตัดสินใจคุณค่าในสิ่งที่กำหนดความมุ่งหมายได้
โดยการใช้เกณฑ์ที่แน่นอน
- 6.1 การตัดสินใจโดยอาศัยเหตุการณ์ภายในสิ่งนั้นเป็นเกณฑ์
- 6.2 การตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอกมาพิจารณา
- ดังที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ความใจหมายถึง ข้อเท็จจริงที่เคยมีประสบการณ์มา
โดยสามารถนำความจำเหล่านั้นออกมาอธิบายนำไปใช้ในการแก้ปัญหา แยกแยะเรื่องราว
รวบรวม เปรียบเทียบตัดสินคุณค่าได้

6. เทศบาลนครนครปฐม

ข้อมูลทั่วไปและแหล่งท่องเที่ยวในเทศบาลนครนครปฐม

เทศบาลนครนครปฐมตั้งอยู่บนถนนเทศบาล ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม ด้าน
ทิศตะวันออกขององค์พระปฐมเจดีย์ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามเส้นทางถนนเพชรเกษม
ประมาณ 56 กิโลเมตร หรือตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี (ปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) ประมาณ 51

กิโลเมตร หรือโดยเส้นทางรถไฟสายใต้ 62 กิโลเมตร ปัจจุบันมีพื้นที่ 19.85 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 12,406.25 ไร่

สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครปฐม เป็นที่ราบ ไม่มีภูเขา และป่าไม้ มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากทิศเหนือไปสูทิศใต้ พื้นที่ทางตอนเหนือและทาง ตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนมีที่ราบลุ่มทำนาได้เพียงบางส่วน พื้นที่ทางตอนกลาง ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม มีที่ดอนและแหล่งน้ำกระจายเป็นแห่งๆ ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออก และ ด้านใต้ เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน มีคลองธรรมชาติและคลองขุดที่ขุดขึ้นอยู่มาก

ภูมิอากาศโดยทั่วไปตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม มีฝนตกชุกในฤดูฝน ในฤดูหนาวไม่ หนาวจัด ส่วนในฤดูร้อนอากาศค่อนข้างร้อน

การท่องเที่ยว

จังหวัดนครปฐมเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมอันยาวนาน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวมากมาย มีความหลากหลาย มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถาน โบราณสถาน สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม สังคมวัฒนธรรม ธรรมชาติและอื่นๆ ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาจัดเป็นโปรแกรมหรือ กิจกรรมท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ

ในเขตเมืองนครปฐม มีสถานที่ท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรม และการกีฬาที่สำคัญๆ ได้แก่

- (1) องค์พระปฐมเจดีย์
- (2) พระร่วงโรจนฤทธิ์
- (3) วิหารคดรอบฐานเจดีย์และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระปฐมเจดีย์ ตั้งอยู่ในบริเวณ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร ซึ่งเป็นพระราชมหาราชวังชั้นเอกที่สำคัญและเก่าแก่ของ จังหวัดนครปฐม
- (4) พระราชวังสนามจันทร์ ตั้งอยู่ตำบลพระปฐมเจดีย์ เป็นสถานที่สำคัญและมีชื่อเสียง มากของจังหวัดนครปฐม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงสร้างขึ้นในที่ ที่ซึ่งเป็นที่ตั้งพระราชวังเมื่อ พ.ศ. 2454 พระราชทานนามว่า พระราชวังสนามจันทร์ มีพระที่นั่ง สำคัญ 4 องค์ คือ พระที่นั่งพิมานปฐม พระที่นั่งอภิรมย์ฤดี พระที่นั่งสามัคคีมุขมาตย์ พระที่นั่ง วัชรวิมลยา นอกจากนี้ ยังมีพระตำหนักและเรือนพัก รวม 5 หลัง มีชื่อเรียกต่างๆ กันคือ เรือนทับ แก้ว เรือนทับขวัญ พระที่นั่งขำสิมมคลอาสาสน์และพระที่นั่งมาลีราชรัตนบัลลังก์

(5) เทวาลัยพระพิฆเนศวร เป็นที่สถิตเทพารักษ์องค์รูปปั้นพระพิฆเนศวร อยู่ที่สนามหน้าพระที่นั่งพิฆานปฐม เป็นศูนย์กลางของพระราชวังศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่นับถือของประชาชนทั่วไป องค์พระพิฆเนศวรนี้ใช้เป็นตราหรือสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

(6) อนุสาวรีย์ย่าเหล เป็นอนุสาวรีย์สุนัขแสนรู้ชื่อ “ย่าเหล” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดปรานมาก อนุสาวรีย์มีบทพระราชนิพนธ์ไว้อาลัยเป็นคำกลอนจารึกไว้ด้วย

ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ มีดังนี้

1. งานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ประมาณเดือนสิบสองของไทย (ระหว่างเดือนตุลาคม-พฤศจิกายนของทุกปี) ประชาชนโดยทั่วไปจะได้มีโอกาสร่วมบำเพ็ญกุศล กราบไหว้พระร่วงโรจน์ฤทธิ์และพระบรมสารีริกธาตุ ด้วยดอกไม้ ธูป เทียน ของหอม และแก้แหวนเงินทอง มีการออกร้านสินค้าและมหรสพการแสดงต่างๆ

2. งานประเพณีสงกรานต์ ตรงกับวันที่ 13 เมษายนของทุกปี มีการจัดตกแต่งพระร่วงน้อย รตนางลงกรานต์และชบวนแห่ พิธีรดน้ำพระร่วงน้อย และจัดพิธีรดน้ำค้ำหัวผู้สูงอายุ

3. งานประเพณีลอยกระทง ตรงกับวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี มีการจัดประกวดกระทง โคมแขวน ชบวนแห่กระทงและนางนพมาศ

4. งานเทศกาลอาหารและผลไม้ ประมาณปลายเดือนมกราคม-ต้นเดือนกุมภาพันธ์ มีการจัดประกวดและชิมผลไม้ การแสดงนิทรรศการการเกษตร การแสดงสินค้าจากโรงงานในจังหวัด

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนเกาะเกร็ดอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ อายุ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชนและการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

นาคม ถิรสุวรรณจักร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่น ต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปาน กลาง พบว่า อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความรู้เกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิง นิเวศและการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ฉัตรชัย ดั่งจาด (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนริมคลองบางกอกน้อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับสูง ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการให้ คุณค่าต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มชุมชน การรับรู้ข่าวสารไม่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วันชัย เจือบุญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิง นิเวศของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จาก การศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน ระดับดีมาก มีการจัดตั้งกลุ่มชมรมร่วมกันอย่างมีวិถีวินยตความเข้มแข็งของกลุ่ม โดยภาพรวม พบว่าส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีส่วนร่วมน้อย

รัชณี จันทร์ทรงกรด (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสารวิทยา จากการศึกษา พบว่า เพศ ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสาร ประสพการณ์การเป็นสมาชิกชมรมด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

แขน ชื่นศิวา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบึงไพล จังหวัดศรีสะเกษ จากการศึกษาพบว่า การ มีส่วนร่วมของประชาชนมีระดับสูง อีกทั้งยังพบว่าปัจจัยที่มีกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในชนบทของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การได้รับข้อมูลข่าวสารและความ

คิดเห็นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนอายุ อาชีพ รายได้ การถือครองที่ดิน จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชนบท

สุธน คงสวัสดิ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ศึกษาเฉพาะกรณีนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จากการศึกษาพบว่า รายได้ ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ของประชาชน ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและระดับสูง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของประชาชน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่ได้รับ ความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชน ประสบการณ์การเป็นสมาชิกกลุ่ม การให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรับข้อมูลข่าวสาร ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง แก้ไข ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมให้ดียิ่งขึ้นซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ในเทศบาลนครนครปฐม ณ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547 โดยแยกเป็นครูเรียนจำนวนทั้งสิ้น 29,262 ครูเรียน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Yamane โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N แทน จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง
n แทน จำนวนขนาดตัวอย่าง

การแทนค่าเพื่อหาจำนวนตัวอย่าง

$$\begin{aligned} n &= \frac{29,262}{1 + 29,262(0.10)^2} \\ n &= 100 \end{aligned}$$

สรุปจะใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเท่ากับ 100 คนหรือเดือน โดยจะใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามครบ 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภทคือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้โดยการสำรวจเก็บข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามในแหล่งข้อมูลนั้นๆ
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาจากตำรา เอกสารต่างๆ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีและศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้ตัวแปรนำมาสร้างแบบสอบถามในการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เป็นคำถามแบบเลือกตอบ และเติมข้อความในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีคำตอบ 2 ลักษณะ คือ ใช่ และ ไม่ใช่ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

		ข้อถูก		ข้อผิด	
ใช่	ให้คะแนน	1	คะแนน	0	คะแนน
ไม่ใช่	ให้คะแนน	0	คะแนน	1	คะแนน

ข้อถูกได้แก่ ข้อ 1, 3, 6, 8, 9 ข้อผิดได้แก่ ข้อ 2, 4, 5, 7

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพิจารณา ดังนี้

$$\text{ช่องว่างของคะแนนระหว่างชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{9-0}{3}$$

3

0-3 คะแนน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจระดับต่ำ

4-6 คะแนน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง

7-9 คะแนน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีคำตอบ 5 ลักษณะ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ข้อความเชิงบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5 คะแนน

เห็นด้วย ให้คะแนน 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 1 คะแนน

ข้อความเชิงลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 1 คะแนน

เห็นด้วย ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน 4 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5 คะแนน

คำถามข้อที่ 1. การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ข้อความเชิงบวกได้แก่ ข้อ 1.1, 1.3 ข้อความเชิงลบได้แก่ ข้อ 1.2

คำถามข้อที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นข้อความเชิงบวกทั้ง 3 ข้อ

คำถามข้อที่ 3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติงานข้อความเชิงบวกได้แก่ ข้อ 3.1, 3.3 ข้อความเชิงลบได้แก่ ข้อ 3.2

คำถามข้อที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลข้อความเชิงบวกได้แก่ ข้อ 4.1, 4.2 ข้อความเชิงลบได้แก่ ข้อ 4.3

คำถามข้อที่ 5 การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขข้อความเชิงบวกได้แก่ ข้อ 5.1, 5.2 ข้อความเชิงลบได้แก่ ข้อ 5.3

แปลความหมายคะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูลในมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3 ระดับ เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่องว่างของคะแนนระหว่างขั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ระดับคะแนน	ระดับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
1.00 - 2.33	ต่ำ
2.34 - 3.66	ปานกลาง
3.67 - 5.00	สูง

เกณฑ์การจัดกลุ่มระดับการมีส่วนร่วม

$$\begin{aligned} \text{ช่องว่างระหว่างคะแนนระหว่างขั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} \\ &= \frac{15 - 3}{3} \\ &= 4 \end{aligned}$$

ระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม

3 - 7	คะแนน	หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับต่ำ
8 - 11	คะแนน	หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง
12 - 15	คะแนน	หมายถึง	การมีส่วนร่วมระดับสูง

การตรวจสอบเครื่องมือ การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ในคำถามแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายในการวิจัยหรือไม่แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบในกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับประชากรที่ทำการศึกษา จำนวน 30 ฉบับ โดยวิเคราะห์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ และหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการของ Cronbach ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง
2. เมื่อแจกแบบสอบถามจนเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความ

ถูกต้อง

3. เมื่อพบข้อผิดพลาดบางประการ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลแบบสอบถามกลับไปแจกใหม่อีกครั้ง จนได้แบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 1 มิ.ย.-20 ก.ค. 2548

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูลดำเนินการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะทางบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติการทดสอบ t-test และ F-test (One Way Analysis of Variance)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ความถี่ (Frequency)
- 1.2 ร้อยละ (Percentage)
- 1.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 35)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ตัวกลางเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 65)

$$S = \sqrt{\frac{n\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนน
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)
ของครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

			$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\Sigma x_i^2}{S_i^2} \right)$
เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถาม
	ΣS_i^2	แทน	ผลรวมความแปรปรวนรายข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติ

t - test for Independent samples (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 :180)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	s_1^2, s_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	n_1, n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มโดยการใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 :181)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงของ F
	MS_b	แทน	ความแปรปรวน (Mean square) ระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว ในกรณีที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธี Least - Significant Difference (LSD)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F - distribution
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
RP	แทน	ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา
PP	แทน	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน
OP	แทน	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ
EP	แทน	ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
MP	แทน	การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรายด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนคร นครปฐม และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนคร นครปฐม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนคร นครปฐม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนคร นครปฐม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	50	50.0
หญิง	50	50.0
รวม	100	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	20	20.0
25 – 35 ปี	20	20.0
36 – 45 ปี	22	22.0
46 – 55 ปี	19	19.0
56 ปีขึ้นไป	19	19.0
รวม	100	100
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	21	21.0
มัธยมศึกษา	20	20.0
ปวช. , ปวส. , อนุปริญญา	20	20.0
ปริญญาตรี	22	22.0

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูงกว่าปริญญาตรี	17	17.0
รวม	100	100
4. อาชีพ		
รับราชการ	22	22.0
เอกชน	18	18.0
รับจ้าง	17	17.0
ค้าขาย	23	23.0
อื่นๆ	20	20.0
รวม	100	100
5. ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนคร		
นครปฐม		
ต่ำกว่า 5 ปี	21	21.0
5 – 10 ปี	18	18.0
11 – 15 ปี	20	20.0
16 – 20 ปี	19	19.0
20 ปีขึ้นไป	22	22.0
รวม	100	100
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง		
นิเวศ		
ปานกลาง	32	32.0
สูง	68	68.0
รวม	100	100

จากตาราง 1 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมเป็นเพศชาย (50.0 %)และเพศหญิง (50.0 %) รวมทั้งสิ้น 100 คน ส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง 36 – 45 ปี (22.0 %) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (22.0 %) ประกอบอาชีพค้าขาย (23.0 %) มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม 20 ปีขึ้นไป (22.0 %) และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูง (68.0 %)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังแสดงในตาราง 2 – 3

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความรู้ความเข้าใจ	มีความรู้ความเข้าใจ		ไม่มีความรู้ความเข้าใจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	100	100	0	0.0
2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	100	100	0	0.0
3. การรณรงค์ในเรื่องการจับขยะมูลฝอยของคนในชุมชน	66	66.0	34	34.0
4. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	73	73.0	27	27.0
5. การรณรงค์สร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวในด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	49	49.0	51	51.0
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการรักษาสภาพเดิมของสถานที่ท่องเที่ยว	99	99.0	1	1.0
7. ปริมาณนักท่องเที่ยวและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	62	62.0	38	38.0
8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและพัฒนารูชมชนที่ยั่งยืน	100	100	0	0.0
9. การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	99	99.0	1	1.0

จากตาราง 2 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจรายข้อ พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ในข้อที่ 1 ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (100%) ข้อที่ 2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (100%) และข้อที่ 8 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและ การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน (100%) ส่วนข้อที่มีความรู้ความเข้าน้อย ได้แก่ ข้อที่ 3 การรณรงค์ในเรื่องการจัดเก็บขยะมูลฝอยของคนในชุมชน (66.0%) ข้อที่ 7 ปริมาณนักท่องเที่ยวและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (62.0%) และข้อที่ 5 การรณรงค์สร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวในด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (49.0%)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายด้าน และโดยรวม (N = 100)

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา</u>			
1. การปรึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขในแหล่งท่องเที่ยวของคนในชุมชน	4.23	0.49	สูง
2. การทำหน้าที่ร่วมแสดงความคิดเห็นด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3.61	0.53	ปานกลาง
3. การให้ความสนใจต่อนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมสร้างปัญหาในแหล่งท่องเที่ยว	4.22	0.65	สูง
รวม	4.02	0.63	สูง
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน</u>			
1. การให้ความสนใจการจัดทำแผนโครงการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.89	0.60	สูง
2. การเสนอตัวเพื่อเข้าร่วมประชุมการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.28	0.64	ปานกลาง
3. การให้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นแก่เจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนา	3.80	0.60	สูง
รวม	3.66	0.67	ปานกลาง
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ</u>			
1. การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4.05	0.56	สูง
2. ความจำเป็นในการบริจาคเงินหรือช่วยเหลือกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.69	1.22	ปานกลาง

ตาราง 3 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. การมีหน้าที่ในการดูแลรักษาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.15	0.48	สูง
รวม	3.63	1.06	ปานกลาง
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล</u>			
1. การติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.69	0.60	สูง
2. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่เกิดขึ้นในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อท้องถิ่น	3.40	0.57	ปานกลาง
3. การมีหน้าที่ดูแลและติดตามผลที่เกิดขึ้นจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	3.56	0.61	ปานกลาง
รวม	3.55	0.60	ปานกลาง
<u>ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข</u>			
1. การแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อเห็นการบุกรุกทำลายสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	4.70	0.46	สูง
2. การเสนอให้เจ้าหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว	3.80	0.45	สูง
3. ความจำเป็นในการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือน ร้านค้า ที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว	3.57	0.64	ปานกลาง
รวม	4.02	0.71	สูง
รวมทุกด้าน	3.78	0.78	สูง

จากตาราง 3 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.63$) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังแสดงในตาราง 4 - 37 ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามเพศ รายด้าน และโดยรวม

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เพศ				t
	ชาย		หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา	3.91	0.38	4.13	0.46	2.69**
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.49	0.47	3.82	0.48	3.42**
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ	3.51	0.54	3.75	0.62	2.01**
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	3.39	0.48	3.71	0.49	3.22**
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข	3.93	0.41	4.12	0.37	2.46**
รวมทุกด้าน	3.65	0.38	3.91	0.39	3.36**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 4 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่เป็นเพศหญิงมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่เป็นเพศชาย

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนรวม	อายุ											
	ต่ำกว่า 25 ปี		25 – 35 ปี		36 – 45 ปี		46 – 55 ปี		56 ปีขึ้นไป		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. RP	4.15	0.30	4.28	0.41	4.06	0.47	3.98	0.41	3.60	0.23	4.02	0.43
2. PP	3.85	0.35	3.90	0.28	3.83	0.45	3.53	0.59	3.12	0.33	3.66	0.50
3. OP	3.72	0.49	3.86	0.47	3.76	0.67	3.54	0.71	3.23	0.31	3.63	0.58
4. EP	3.73	0.45	3.78	0.40	3.74	0.48	3.42	0.49	3.01	0.23	3.55	0.50
5. MP	4.13	0.27	4.25	0.23	4.08	0.43	4.04	0.38	3.60	0.34	4.02	0.40
รวม	3.91	0.24	4.02	0.27	3.89	0.41	3.70	0.44	3.31	0.15	3.78	0.40

จากตาราง 5 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม จำแนกตามอายุโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.63$) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอายุของ
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการมีส่วนร่วมใน การหาสาเหตุของปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	4	5.19	1.29	9.18**
	ภายในกลุ่ม	95	13.43	0.14	
	รวม	99	18.62		
2. ด้านการมีส่วนร่วมใน การวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	8.35	2.08	11.93**
	ภายในกลุ่ม	95	16.63	0.17	
	รวม	99	24.99		
3. ด้านการมีส่วนร่วมใน การดำเนินงานและ ปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	4	4.83	1.21	3.88**
	ภายในกลุ่ม	95	29.58	0.31	
	รวม	99	34.42		
4. ด้านการมีส่วนร่วมใน การติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4	8.27	2.07	11.32**
	ภายในกลุ่ม	95	17.36	0.18	
	รวม	99	25.63		
5. ด้านการมีส่วนร่วมใน การบำรุงรักษาและ ปรับปรุง	ระหว่างกลุ่ม	4	4.79	1.19	10.11**
	ภายในกลุ่ม	95	11.26	0.11	
	รวม	99	16.05		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	6.05	1.51	14.15**
	ภายในกลุ่ม	95	10.15	0.10	
	รวม	99	16.20		

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 6 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่ตอบ
แบบสอบถาม ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณโดยใช้วิธี Least

Significant Difference (LSD) เพื่อค้นหาว่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมคูใดแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 7 - 12

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่างกัน

อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	25 - 35 ปี	36 - 45 ปี	46 - 55 ปี	56 ปีขึ้นไป	
$\bar{X}$	(4.15)	(4.28)	(4.06)	(3.98)	(3.60)	
ต่ำกว่า						
25 ปี	(4.15)	-	-0.13	0.09	0.17	0.55*
25 - 35 ปี	(4.28)		-	0.22	0.30*	0.68*
36 - 45 ปี	(4.06)			-	0.08	0.46*
46 - 55 ปี	(3.98)				-	0.38*
56 ปีขึ้นไป	(3.60)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 7 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี 25 - 35 ปี 36 - 45 ปี และ 46 - 55 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุ 25 - 35 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุ 46 - 55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีอายุต่างกัน

อายุ		ต่ำกว่า 25 ปี	25 – 35 ปี	36 – 45 ปี	46 – 55 ปี	56 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	(3.85)	(3.90)	(3.83)	(3.53)	(3.12)
ต่ำกว่า						
25 ปี	(3.85)	-	-0.05	0.02	0.32*	0.73*
25 – 35 ปี	(3.90)		-	0.07	0.37*	0.78*
36 – 45 ปี	(3.83)			-	0.30*	0.71*
46 – 55 ปี	(3.53)				-	0.41*
56 ปีขึ้นไป	(3.12)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 8 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี 25 – 35 ปี 36 – 45 ปี และ 46 – 55 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน สูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีอายุที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุ 25 – 35 ปี และ อายุ 36 – 45 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีอายุ 46 – 55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีอายุที่มีอายุ 46 – 55 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานและปฏิบัติการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มี
อายุต่างกัน

อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	25 – 35 ปี	36 – 45 ปี	46 – 55 ปี	56 ปีขึ้นไป	
$\bar{X}$	(3.72)	(3.87)	(3.76)	(3.54)	(3.23)	
ต่ำกว่า						
25 ปี	(3.72)	-	-0.15	-0.04	0.18	0.49*
25 – 35 ปี	(3.87)		-	0.11	0.33	0.64*
36 – 45 ปี	(3.76)			-	0.22	0.53*
46 – 55 ปี	(3.54)				-	0.31
56 ปีขึ้นไป	(3.23)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 9 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่ำกว่า
25 ปี 25 – 35 ปี และ 36 – 45 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินงานและปฏิบัติการสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุ 56 ปี
ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่างกัน

อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	25 – 35 ปี	36 – 45 ปี	46 – 55 ปี	56 ปีขึ้นไป
$\bar{X}$	(3.73)	(3.78)	(3.74)	(3.42)	(3.02)
ต่ำกว่า					
25 ปี	(3.73)	-	-0.05	0.31*	0.71*
25 – 35 ปี	(3.78)		0.04	0.36*	0.76*
36 – 45 ปี	(3.74)		-	0.32*	0.72*
46 – 55 ปี	(3.42)			-	0.40*
56 ปีขึ้นไป	(3.02)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 10 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี 25 – 35 ปี 36 – 45 ปี และ 46 – 55 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี 25 – 35 ปี และ 36 – 45 ปี และมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุ 46 – 55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่างกัน

อายุ		ต่ำกว่า 25 ปี	25 – 35 ปี	36 – 45 ปี	46 – 55 ปี	56 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	(4.13)	(4.25)	(4.08)	(4.04)	(3.60)
ต่ำกว่า						
25 ปี	(4.13)	-	-0.12	0.05	0.09	0.53*
25 – 35 ปี	(4.25)		-	0.17	0.21	0.65*
36 – 45 ปี	(4.08)			-	0.04	0.48*
46 – 55 ปี	(4.04)				-	0.44*
56 ปีขึ้นไป	(3.60)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 11 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี 25 – 35 ปี 36 – 45 ปี และ 46 – 55 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้าน
ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่างกัน

อายุ		ต่ำกว่า 25 ปี	25 – 35 ปี	36 – 45 ปี	46 – 55 ปี	56 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	(3.92)	(4.02)	(3.89)	(3.70)	(3.31)
ต่ำกว่า						
25 ปี	(3.92)	-	-0.1	0.03	0.22*	0.61*
25 – 35 ปี	(4.02)		-	0.13	0.32*	0.71*
36 – 45 ปี	(3.89)			-	0.19	0.58*
46 – 55 ปี	(3.70)				-	0.39*
56 ปีขึ้นไป	(3.31)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 12 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี 25 – 35 ปี 36 – 45 ปี และ 46 – 55 ปี มีส่วนรวมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้าน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และ 25 – 35 ปี มีส่วนรวมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้านของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอายุ 46 – 55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วน ร่วม	ระดับการศึกษา											
	ประถม ศึกษา		มัธยม ศึกษา		ปวช. ปวส. อนุปริญญา		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. RP	3.62	0.24	3.72	0.22	4.25	0.30	4.24	0.39	4.31	0.42	4.02	0.43
2. PP	3.14	0.39	3.35	0.44	3.90	0.34	3.89	0.36	4.06	0.21	3.66	0.50
3. OP	3.27	0.33	3.07	0.30	3.47	0.49	4.12	0.32	4.29	0.31	3.63	0.59
4. EP	3.06	0.34	3.13	0.25	3.77	0.48	3.85	0.32	4.00	0.20	3.55	0.51
5. MP	3.63	0.38	3.88	0.35	4.13	0.29	4.29	0.16	4.20	0.43	4.02	0.40
รวม	3.35	0.23	3.43	0.20	3.90	0.24	4.08	0.25	4.17	0.20	3.78	0.40

จากตาราง 13 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.63$) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระดับการศึกษาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	4	8.82	2.20	21.40**
	ภายในกลุ่ม	95	9.79	0.10	
	รวม	99	18.62		
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	12.59	3.14	24.14**
	ภายในกลุ่ม	95	12.39	0.13	
	รวม	99	24.99		
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	4	22.41	5.60	44.31**
	ภายในกลุ่ม	95	12.01	0.12	
	รวม	99	34.42		
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4	14.78	3.69	32.34**
	ภายในกลุ่ม	95	10.85	0.11	
	รวม	99	25.63		
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุง	ระหว่างกลุ่ม	4	5.84	1.46	13.60**
	ภายในกลุ่ม	95	10.20	0.10	
	รวม	99	16.05		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	11.29	2.82	54.62**
	ภายในกลุ่ม	95	4.90	0.05	
	รวม	99	16.20		

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 14 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่ตอบแบบสอบถาม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณโดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อค้นหาว่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมคู่ใดแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 15 - 19

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	ปวช.ปวส. อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	$\bar{X}$ (3.62)	(3.72)	(4.25)	(4.24)	(4.31)
ประถมศึกษา	(3.62)	-0.1	-0.63*	-0.62*	-0.69*
มัธยมศึกษา	(3.72)	-	-0.53*	-0.52*	-0.59*
ปวช.ปวส. อนุปริญญา	(4.25)		-	0.01	-0.06
ปริญญาตรี	(4.24)			-	-0.07
สูงกว่าปริญญาตรี	(4.31)				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 15 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาปวช.ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	ปวช.ปวส. อนุปริญญา- ญา	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
		(3.14)	(3.35)	(3.90)	(3.89)	(4.06)
ประถมศึกษา	(3.14)	-	-0.21	-0.76*	-0.75*	-0.92*
มัธยมศึกษา	(3.35)		-	-0.55*	-0.54*	-0.71*
ปวช.ปวส.						
อนุปริญญา	(3.90)			-	0.01	-0.16
ปริญญาตรี	(3.89)				-	-0.17
สูงกว่าปริญญา ตรี	(4.06)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 16 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาปวช.ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถม ศึกษา (3.27)	มัธยม ศึกษา (3.07)	ปวช.ปวส. อนุปริญญา ญา (3.47)	ปริญญา ตรี (4.12)	สูงกว่า ปริญญา ตรี (4.29)
ประถมศึกษา	(3.27)	-	0.2	-0.2	-0.85*	-1.02*
มัธยมศึกษา	(3.07)		-	-0.4	-1.05*	-1.22*
ปวช.ปวส.						
อนุปริญญา	(3.47)			-	-0.65*	-0.82*
ปริญญาตรี	(4.12)				-	-0.17
สูงกว่าปริญญา ตรี	(4.29)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 17 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษา และปวช.ปวส. อนุปริญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา		ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	ปวช.ปวส. อนุปริ ญา	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
	$\bar{X}$	3.06	3.13	3.77	3.85	4.00
ประถมศึกษา	3.06	-	-0.07	-0.71*	-0.79*	-0.94*
มัธยมศึกษา	3.13		-	-0.64*	-0.72*	-0.87*
ปวช.ปวส.						
อนุปริญญา	3.77			-	-0.08	-0.23*
ปริญญาตรี	3.85				-	-0.15
สูงกว่าปริญญา ตรี	4.00					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 18 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี และปวช.ปวส. อนุปริญญา มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษา ปวช.ปวส. อนุปริญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา		ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	ปวช.ปวส. อนุปริญญา ญา	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
	$\bar{X}$	3.63	3.88	4.13	4.29	4.20
ประถมศึกษา	3.63	-	-0.25*	-0.5*	-0.66*	-0.57*
มัธยมศึกษา	3.88		-	-0.25*	-0.41*	-0.32*
ปวช.ปวส.						
อนุปริญญา	4.13			-	-0.16	-0.07
ปริญญาตรี	4.29				-	0.09
สูงกว่าปริญญา ตรี	4.20					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 19 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ปวช. ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาปวช.ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้านของ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา		ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา	ปวช.ปวส. อนุปริญญา ญา	ปริญญา ตรี	สูงกว่า ปริญญา ตรี
	$\bar{X}$	3.35	3.43	3.9	4.08	4.17
ประถมศึกษา	3.35	-	-0.08	-0.55*	-0.73*	-0.82*
มัธยมศึกษา	3.43		-	-0.47*	-0.65*	-0.74*
ปวช.ปวส.				-	-0.18*	-0.27*
อนุปริญญา	3.9				-	-0.09
ปริญญาตรี	4.08					-
สูงกว่าปริญญา ตรี	4.17					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 20 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับ การศึกษา ปวช. ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้านสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับ การศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี และสูงกว่า ปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้าน สูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เทศบาลนครนครปฐมที่มีระดับการศึกษา ปวช. ปวส. อนุปริญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน

การมี ส่วน ร่วม	อาชีพ											
	ข้าราชการ		เอกชน		รับจ้าง		ค้าขาย		อื่นๆ		รวม	
รวม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. RP	4.45	0.28	4.06	0.42	3.75	0.28	3.81	0.42	3.98	0.35	4.02	0.43
2. PP	4.11	0.30	3.83	0.31	3.35	0.42	3.36	0.53	3.60	0.45	3.66	0.50
3. OP	4.32	0.30	3.81	0.46	3.16	0.37	3.20	0.40	3.60	0.47	3.63	0.59
4. EP	4.02	0.19	3.85	0.46	3.20	0.43	3.26	0.43	3.40	0.43	3.55	0.51
5. MP	4.26	0.36	4.19	0.29	3.75	0.42	3.93	0.33	3.97	0.43	4.02	0.40
รวม	4.23	0.20	3.95	0.23	3.44	0.28	3.51	0.32	3.71	0.35	3.78	0.40

จากตาราง 21 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม จำแนกตามอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.63$) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ

ตาราง 22 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามอาชีพของ
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการหา สาเหตุของปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	4	6.48	1.62	12.69**
	ภายในกลุ่ม	95	12.13	0.12	
	รวม	99	18.62		
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ วางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	8.63	2.15	12.52**
	ภายในกลุ่ม	95	16.36	0.17	
	รวม	99	24.99		
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานและปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	4	19.05	4.76	29.44**
	ภายในกลุ่ม	95	15.36	0.16	
	รวม	99	34.42		
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4	10.90	2.72	17.57**
	ภายในกลุ่ม	95	14.73	0.15	
	รวม	99	25.63		
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการ บำรุงรักษาและปรับปรุง	ระหว่างกลุ่ม	4	3.27	0.81	6.07**
	ภายในกลุ่ม	95	12.78	0.13	
	รวม	99	16.05		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	8.68	2.17	27.41**
	ภายในกลุ่ม	95	7.52	0.07	
	รวม	99	16.20		

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 22 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่ตอบ
แบบสอบถาม ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้าน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณโดยใช้วิธี Least

Significant Difference (LSD) เพื่อค้นหาว่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมคู่ใดแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 23 - 28

ตาราง 23 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ข้าราชการ	เอกชน	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่นๆ
$\bar{X}$	(4.45)	(4.06)	(3.75)	(3.81)	(3.98)
ข้าราชการ	-	0.39*	0.70*	0.64*	0.47*
เอกชน		-	0.31*	0.25*	0.08
รับจ้าง			-	-0.06	-0.23*
ค้าขาย				-	-0.17
อื่นๆ					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 23 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพข้าราชการ มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพรับจ้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 24 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ข้าราชการ	เอกชน	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่นๆ	
	$\bar{X}$	(4.11)	(3.81)	(3.16)	(3.20)	(3.60)
ข้าราชการ	(4.11)	-	0.30*	0.95*	0.91*	0.51*
เอกชน	(3.81)		-	0.65*	0.61*	0.21
รับจ้าง	(3.16)			-	-0.04	-0.44*
ค้าขาย	(3.20)				-	-0.40*
อื่นๆ	(3.60)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 24 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพข้าราชการ มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 25 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ข้าราชการ	เอกชน	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่นๆ	
$\bar{X}$	(4.32)	(3.81)	(3.16)	(3.20)	(3.60)	
ข้าราชการ	(4.32)	-	0.51*	1.16*	1.12*	0.72*
เอกชน	(3.81)		-	0.65*	0.61*	0.21*
รับจ้าง	(3.16)			-	-0.04	-0.44*
ค้าขาย	(3.20)				-	-0.40*
อื่นๆ	(3.60)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 25 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพข้าราชการ มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพรับจ้างและค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 26 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ข้าราชการ	เอกชน	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่นๆ	
$\bar{X}$	(4.02)	(3.85)	(3.20)	(3.26)	(3.40)	
ข้าราชการ	(4.02)	-	0.17	0.82*	0.76*	0.62*
เอกชน	(3.85)	-	0.65*	0.59*	0.45*	
รับจ้าง	(3.20)		-	-0.06	-0.20	
ค้าขาย	(3.26)			-	-0.14	
อื่นๆ	(3.40)				-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 26 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 27 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ข้าราชการ	เอกชน	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่นๆ	
$\bar{X}$	(4.26)	(4.19)	(3.75)	(3.93)	(3.97)	
ข้าราชการ	(4.26)	-	0.07	0.51*	0.33*	0.29*
เอกชน	(4.19)	-	0.44*	0.26*	0.22	
รับจ้าง	(3.75)		-	-0.18	-0.22	
ค้าขาย	(3.93)			-	-0.04	
อื่นๆ	(3.97)				-	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 27 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพข้าราชการ มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพ รับจ้าง และค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 28 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมรวมทุกด้านของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ข้าราชการ	เอกชน	รับจ้าง	ค้าขาย	อื่นๆ	
$\bar{X}$	(4.23)	(3.95)	(3.44)	(3.51)	(3.71)	
ข้าราชการ	(4.23)	-	0.28*	0.79*	0.72*	0.52*
เอกชน	(3.95)		-	0.51*	0.44*	0.24*
รับจ้าง	(3.44)			-	-0.07	-0.27*
ค้าขาย	(3.51)				-	-0.20*
อื่นๆ	(3.71)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 28 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพข้าราชการ มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้านสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้านสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มี รับจ้าง ค้าขาย และอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้านสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพที่มี รับจ้าง และค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม โดยรวมและรายด้าน

การมี ส่วน ร่วม	ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม											
	ต่ำกว่า 5 ปี		5 – 10 ปี		11 – 15 ปี		16 – 20 ปี		20 ปีขึ้นไป		รวม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. RP	4.17	0.31	4.41	0.35	4.13	0.38	3.77	0.39	3.67	0.29	4.02	0.43
2. PP	3.92	0.31	3.78	0.38	3.83	0.48	3.47	0.54	3.30	0.50	3.66	0.50
3. OP	3.89	0.46	3.94	0.59	3.70	0.67	3.37	0.57	3.29	0.38	3.63	0.59
4. EP	3.78	0.43	3.83	0.38	3.70	0.46	3.30	0.46	3.18	0.47	3.55	0.51
5. MP	4.17	0.37	4.17	0.31	4.05	0.42	3.93	0.38	3.82	0.42	4.02	0.40
รวม	3.99	0.23	4.03	0.32	3.88	0.41	3.57	0.36	3.45	0.34	3.78	0.40

จากตาราง 29 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม จำแนกตามระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 3.66$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.63$) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ

ตาราง 30 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามตามระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	4	7.37	1.84	15.57**
	ภายในกลุ่ม	95	11.25	0.11	
	รวม	99	18.62		
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	4	5.73	1.43	7.08**
	ภายในกลุ่ม	95	19.25	0.20	
	รวม	99	24.99		
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	4	7.16	1.79	6.23**
	ภายในกลุ่ม	95	27.26	0.28	
	รวม	99	34.42		
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4	7.17	1.79	9.22**
	ภายในกลุ่ม	95	18.46	0.19	
	รวม	99	25.63		
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุง	ระหว่างกลุ่ม	4	1.95	0.48	3.29*
	ภายในกลุ่ม	95	14.10	0.14	
	รวม	99	16.05		
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4	5.42	1.35	11.96**
	ภายในกลุ่ม	95	10.77	0.11	
	รวม	99	16.20		

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 30 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่ตอบแบบสอบถาม ที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการมีส่วนร่วมใน

การบำรุงรักษาและปรับปรุง ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณโดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อค้นหาว่าคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมคู่ใดแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 31 - 36

ตาราง 31 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่างกัน

ระยะเวลาในการอาศัย	ต่ำกว่า	ต่ำกว่า				
		5 ปี	5 – 10 ปี	11 – 15 ปี	16 – 20 ปี	20 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	(4.17)	(4.41)	(4.13)	(3.77)	(3.67)
ต่ำกว่า 5 ปี	(4.17)	-	-0.24*	0.04	0.40*	0.50*
5 – 10 ปี	(4.41)		-	0.28*	0.64*	0.74*
11 – 15 ปี	(4.13)			-	0.36*	0.46*
16 – 20 ปี	(3.77)				-	0.10
20 ปีขึ้นไป	(3.67)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 31 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่ำกว่า 5 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม 16 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม 5 – 10 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการ

อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมต่ำกว่า 5 ปี 11 – 15 ปี 16 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม 11 - 15 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม 16 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 32 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่างกัน

ระยะเวลาในการอาศัย	ต่ำกว่า				
	5 ปี	5 – 10 ปี	11 – 15 ปี	16 – 20 ปี	20 ปีขึ้นไป
$\bar{X}$	(3.92)	(3.78)	(3.83)	(3.47)	(3.30)
ต่ำกว่า 5 ปี	(3.92)	-	0.14	0.09	0.45*
5 – 10 ปี	(3.78)	-	-0.05	0.31*	0.48*
11 – 15 ปี	(3.83)	-	-	0.36*	0.53*
16 – 20 ปี	(3.47)	-	-	-	0.17
20 ปีขึ้นไป	(3.30)	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 32 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่ำกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี และ 11 – 15 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนสูงกว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม 16 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 33 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่างกัน

ระยะเวลาในการอาศัย	ต่ำกว่า	ต่ำกว่า				
		5 ปี	5 – 10 ปี	11 – 15 ปี	16 – 20 ปี	20 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	(3.89)	(3.94)	(3.70)	(3.37)	(3.29)
ต่ำกว่า 5 ปี	(3.89)	-	-0.05	0.19	0.52*	0.60*
5 – 10 ปี	(3.94)		-	0.24	0.57*	0.65*
11 – 15 ปี	(3.70)			-	0.33	0.41
16 – 20 ปี	(3.37)				-	0.08
20 ปีขึ้นไป	(3.29)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 33 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่ำกว่า 5 ปี และ 5 – 10 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการสูงกว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม 16 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 34 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่างกัน

ระยะเวลาใน การอาศัย	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	11 – 15 ปี	16 – 20 ปี	20 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 5 ปี	(3.78)	-	-0.05	0.08	0.48*	0.60*
5 – 10 ปี	(3.83)		-	0.13	0.53*	0.65*
11 – 15 ปี	(3.70)			-	0.40*	0.52*
16 – 20 ปี	(3.30)				-	0.12
20 ปีขึ้นไป	(3.18)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 34 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่ำกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี และ 11 – 15 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลสูงกว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม 16 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 35 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่างกัน

ระยะเวลาในการอาศัย	$\bar{X}$	ต่ำกว่า				
		5 ปี	5 – 10 ปี	11 – 15 ปี	16 – 20 ปี	20 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 5 ปี	(4.17)	-	0	0.12	0.24*	0.35*
5 – 10 ปี	(4.17)		-	0.12	0.24*	0.35*
11 – 15 ปี	(4.05)			-	0.12	0.23
16 – 20 ปี	(3.93)				-	0.11
20 ปีขึ้นไป	(3.82)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 35 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่ำกว่า 5 ปี และ 5 – 10 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขสูงกว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม 16 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 36 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้านของ
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่
เทศบาลนครนครปฐม ต่างกัน

ระยะเวลาใน การอาศัย	$\bar{X}$	ต่ำกว่า				
		5 ปี	5 – 10 ปี	11 – 15 ปี	16 – 20 ปี	20 ปีขึ้นไป
ต่ำกว่า 5 ปี	(3.99)	-	-0.04	0.11	0.42*	0.54*
5 – 10 ปี	(4.03)		-	0.15	0.46*	0.58*
11 – 15 ปี	(3.88)			-	0.31*	0.43*
16 – 20 ปี	(3.57)				-	0.12
20 ปีขึ้นไป	(3.45)					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 36 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาใน
การอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่ำกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี และ 11 – 15 ปี มีส่วนร่วมใน
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้านสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่
เทศบาลนครนครปฐม 16 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 37 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตามความรู้ความเข้าใจรายด้านและโดยรวม

การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ความรู้ความเข้าใจ				t
	ปานกลาง		สูง		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา	3.64	0.19	4.20	0.39	9.56**
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.16	0.36	3.89	0.36	9.35**
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ	3.12	0.27	3.87	0.54	9.00**
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	3.02	0.20	3.80	0.40	12.66**
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข	3.69	0.35	4.18	0.31	6.95**
รวมทุกด้าน	3.33	0.14	3.99	0.30	15.04**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 37 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมที่ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมมีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐมที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลนครนครปฐม สรุปผลได้ตามลำดับดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความสำคัญของการวิจัย

ในการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครั้งนี้ จะทำให้สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครั้วเรือนที่พักอาศัยในเขตพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ณ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 29,262 ครั้วเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครั้วเรือนที่พักอาศัยในเขตพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ณ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547 จำนวน 100 ครั้วเรือน

สมมุติฐานในการวิจัย

ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐมและระดับความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ และแปลความหมายของคะแนน โดยแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 3 ระดับดังนี้

คะแนน	0 - 3	หมายถึง มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ
-------	-------	--

คะแนน	4 - 6	หมายถึง มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ
-------	-------	--

คะแนน	7 - 9	หมายถึง มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ
-------	-------	--

3. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน โดยแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

3.1 ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด
---------------	-------------	---

3.2 ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
---------------	-------------	-----------------------------------

3.3 ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
---------------	-------------	--------------------------------------

3.4 ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
---------------	-------------	----------------------------------

2.5 ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t - test) และระหว่างตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธี LSD Least - Significant Difference (LSD)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลนครนครปฐม สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา และในด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครปฐม และระดับความรู้ความเข้าใจ พบว่า

2.1 ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมเพศชายและหญิง มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมเพศหญิงมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี 25 - 35 ปี 36 - 45 ปี และ 46 - 55 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีอายุ 56 ปีขึ้นไป ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีอายุ

25 – 35 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งด้านสูงกว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครปฐมที่มีอายุ 46 – 55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาปวช.ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี และ สูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาสูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และ มัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาปวช.ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี และ สูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนสูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ สูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มัธยมศึกษา และปวช.ปวส. อนุปริญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี และปวช.ปวส. อนุปริญญา มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลสูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลสูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษา ปวช.ปวส. อนุปริญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ปวช. ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไขสูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษา ปวช.ปวส. อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิง

ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม ต่ำกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี และ 11 – 15 ปี มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทุกด้านสูงกว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครปฐม 11 – 15 ปี 16 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.6 ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลนครปฐม สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐม มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายด้านและโดยรวม อยู่ในระดับสูง โดยมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา และในด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและปรับปรุงแก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานการท่องเที่ยว ในด้านการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม โดยชุมชนในท้องถิ่นที่ตั้งอยู่รอบๆ แหล่งท่องเที่ยวควรได้รับการพิจารณาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นอีกทั้งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวขนาดเล็ก การเป็นมัคคุเทศน์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในสวนบริการอื่นๆ เป็นต้น วันชัย เรื่องอุดม (ศิริวรรณ วัชรพงศ์. 2546 : 29-30; อ้างอิงจาก วันชัย เรื่องอุดม. 2544) จากผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น จึงส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แชน ซีนคิวา (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบึงไพร จังหวัดศรี

สะเกษ ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จัตรีชัย ด้วงจาด (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนริมคลองบางกอกน้อยมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับสูง

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำแนกตาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครนครปฐม และระดับความรู้ความเข้าใจ พบว่า

2.1 ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมเพศชายและหญิง มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมเพศหญิงมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สูงกว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนี จันทร์ทรงกรด (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสารวิทยา ที่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนาถม ธีรสวรรณจักร (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า อายุ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยว

2.3 ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมาจากระดับการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วม

แตกต่างกัน ประชาชนที่มีความรู้สูงย่อมมีความรู้ความเข้าใจและมีความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นเชิงนิเวศสูงกว่าประชาชนที่มีระดับความรู้ต่ำกว่า

2.4 ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการท้องถิ่นเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท้องถิ่นเชิงนิเวศ กรณีศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า อาชีพ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท้องถิ่น

2.5 ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม มีส่วนร่วมในการท้องถิ่นเชิงนิเวศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนาคม อีร์สุวรรณจักร (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท้องถิ่นเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท้องถิ่นเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย ดั่งวงจาด (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท้องถิ่นเชิงนิเวศ กรณีศึกษาความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท้องถิ่นเชิงนิเวศ

2.6 ประชาชนในเขตเทศบาลนครปฐมที่ตอบแบบสอบถามที่มีความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีส่วนร่วมในการท้องถิ่นเชิงนิเวศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง มีส่วนร่วมในการท้องถิ่นเชิงนิเวศสูงกว่าประชาชนในเขตเทศบาลนครนครปฐมที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนาคม อีร์สุวรรณจักร (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท้องถิ่นเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท้องถิ่นเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ

(2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย ดัวงจาด (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย เจือบุญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมแลกเปลี่ยน เกิดการทำงานร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ โดยมี การประสานงานกับประชาชนในชุมชนอย่างใกล้ชิดในการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนร่วมกันมีการจัดการและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
2. รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้องโดยเน้นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมท้องถิ่นและประเพณีที่ดีของชุมชนเอาไว้โดยมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนร่วมกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ประชาชนควรมีหน้าที่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน อันเกิดจากการพัฒนาและประโยชน์ที่ได้รับโดยส่วนรวม และส่วนตัวอันพึงได้รับในด้านเศรษฐกิจและการพึ่งพาตนเองได้
4. กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวควรเน้นในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป เพื่อปลูกฝังการมีส่วนร่วมร่วมมือร่วมใจกันชุมชนให้ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ได้อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเดิมหรือหัวข้ออื่นๆ โดยเจาะลึกประเด็นปัญหาในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงสภาพความเป็นจริงในทุกแง่มุมและนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป
2. ควรขยายขอบเขตทำการศึกษาวิจัยไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตามพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยภาพรวม
3. ควรทำการศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมประชากรกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน มัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบข้อมูลแนวคิดและนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). *สรุปนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. เอกสารประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว Amazing Thailand. กองแผนงานโครงการ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2543). *คู่มือการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.) พิมพ์ครั้งที่ 2*. โดยโครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันดำรงราชานุภาพสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. กระทรวงมหาดไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). *เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กองอนุรักษ์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *แผนปฏิบัติการการพัฒนาบริการท่องเที่ยว*. รายงานสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary). โดยบริษัท คอรั พลานนิ่ง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ฉัตรชัย ดัวงจาด. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาความคิดเห็นชุมชนบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี*. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2534). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2544). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- แซน ชื่นติงวา. (2538). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบึงไพล จังหวัดศรีสะเกษ*. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดุษฎี ชุมสาย. (2518). *หลักวิชาการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.

- ด้อย ชุมสาย. และณิธิพันธ์ พรหมโยธี. (2527). *ปฐมบทแห่งวิชาการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.
- นาคม วีรสวรรณจักร. (2541). *ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา:อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมบัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปิยะนารถ ทองมาก. (2546). *ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของนิสิต:กรณีศึกษา เฉพาะนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สารนิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์การศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). *ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*. ภาควิชา
สาธารณสุขคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- แผนพัฒนาสามปีเทศบาลนครนครปฐม พ.ศ.2548 – 2550.พิมพ์เมื่อสิงหาคม (2547).นครปฐม:
เทศบาลนครนครปฐม.
- พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษา
เฉพาะกรณี:ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. ภาคนิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชน ในยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปัจจุบันของประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ:ศักดิ์
โสภาคการพิมพ์.
- ไพศาล หวังวานิช. (2523). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ:สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ:หจก.ไทย
อนุเคราะห์ไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ:อักษรเจริญทัศน์.
- รัชนี จันทร์ทรงกรด. (2541). *การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม:กรณีศึกษาโรงเรียนสารวิทยา*. ภาคมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์.

- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:สุวีวีริยาสาสน์.
- วินิจ วีรยางกูร. (2532). *การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ:ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วันชัย เจือบุญ. (2545). *การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วรากร จันทรเสนา. (2547). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี*. รายงานวิทยานิพนธ์เสนอต่อสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วรรณนา วงษ์วานิช. (2539). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ศิริวรรณ วัชรพงศ์. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาทำพล อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สากล สถิตวิทยานนท์. (2532). *ภูมิศาสตร์ชนบท*. กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์.
- สุธน คงสวัสดิ์. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม:ศึกษากรณีนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด*. ภาคมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนันต์ ศรีโสภา. (2525). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1980). *Participation's Place Impurely Development Seeking Clarity Through Specificity*. World Development.
- Williams Ervin. (1976). *Participative Management: Concepts, Theory, and Implementation*. Atlanta, Georgia State University.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introduction Analysis*. Tokyo: Harper International Edition.
- www.tat.or.th
- www.thaieco-adventure.org

ภาคผนวก

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถาม โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติม
ข้อความลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากท่าน ผู้วิจัยจะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำมา
วิเคราะห์ในภาพรวมเชิงเนื้อหา เพื่อนำมาแก้ไขพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้
เหมาะสมและดีขึ้น

สำหรับผู้วิจัย

เลขที่แบบสอบถาม 1 2 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง 4

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 25 ปี 2. 25 – 35 ปี 5
 3. 36 – 45 ปี 4. 46 – 55 ปี
 5. 56 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

1. ประถมศึกษา 2. มัธยม 6
 3. ปวช., ปวส., อนุปริญญา 4.ปริญญาตรี
 5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

1. ข้าราชการ 2. พนักงานบริษัทเอกชน 7
 3. รับจ้าง 4. ค้าขาย
 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลนครนครปฐม เป็นเวลานานเท่าใด

1. ต่ำกว่า 5 ปี 2. 5-10 ปี 8
 3. 11-15 ปี 4. 16-20 ปี
 5. 20 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่	
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่ควรสร้างความเสียหายแก่พื้นที่นั้น			☐ 9
2. เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรปล่อยให้นักท่องเที่ยวเก็บดอกไม้และทิ้งขยะได้ตามใจชอบ			☐ 10
3. การรณรงค์ในเรื่องการจัดเก็บขยะมูลฝอยของคนในชุมชน ถือเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ			☐ 11
4. การนำภาชนะที่ย่อยสลายยาก เช่น กล่องโฟม ถุงพลาสติก มาใช้ ทำให้เกิดความสะอวสบาย มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย			☐ 12
5. การรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น			☐ 13
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่รักษาสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด			☐ 14
7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องการเน้นปริมาณนักท่องเที่ยวและมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกมาก ๆ			☐ 15
8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติ พัฒนาชุมชนไปพร้อมกันเพื่อให้เกิดความยั่งยืน			☐ 16
9. คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม			☐ 17

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การมีส่วนร่วม	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	
1. การมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของ ปัญหา						
1.1 ท่านและคนในชุมชนจะปรึกษาถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขในแหล่ง ท่องเที่ยว						☐ 18
1.2 ท่านไม่มีหน้าที่ในการร่วมแสดงความ ความเห็นด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน						☐ 19
1.3 ท่านจะให้ความสนใจต่อนักท่องเที่ยวที่มี พฤติกรรมสร้างปัญหาในแหล่งท่องเที่ยว						☐ 20
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน						
2.1 ท่านจะให้ความสนใจการจัดทำแผน โครงการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น						☐ 21
2.2 เมื่อมีการประชุมการจัดการพัฒนาการ ท่องเที่ยว ท่านจะเสนอตัวเข้าร่วมประชุม						☐ 22
2.3 ท่านจะร่วมให้ข้อมูลในสถานที่ท่องเที่ยว ในท้องถิ่นแก่เจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการ จัดทำแผนพัฒนา						☐ 23

การมีส่วนร่วม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติการ						
3.1 ท่านจะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น						☐ 24
3.2 ท่านและคนในชุมชนไม่จำเป็นต้องบริจาคเงินหรือออกแรงช่วยเหลือกิจกรรมการท่องเที่ยวท่านเพราะรัฐมีงบประมาณอยู่แล้ว						☐ 25
3.3 ท่านและคนในชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลรักษาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว						☐ 26
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล						
4.1 ท่านจะติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						☐ 27
4.2 ท่านจะมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่เกิดขึ้นในการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อท้องถิ่น						☐ 28
4.3 ท่านไม่มีหน้าที่ดูแลและติดตามผลที่เกิดขึ้นจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น						☐ 29

การมีส่วนร่วม	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	
5. การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและ ปรับปรุงแก้ไข						
5.1 ท่านจะแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อเห็นการบุกรุก ขีดเขียนทำลายสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น						☐ 30
5.2 ท่านจะเสนอให้เจ้าหน้าที่จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ให้แก่นักท่องเที่ยว						☐ 31
5.3 ท่านไม่จำเป็นต้องร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ในการดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือน ร้านค้า ซึ่งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว						☐ 32

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

1. ท่านคิดว่า ขณะนี้มีปัญหาอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านใดบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรค ตามข้อ 1
อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวศิริพร ศรีสัมพันธ์
วันเดือนปีเกิด	24 ตุลาคม 2515
สถานที่เกิด	จังหวัดนครปฐม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	31/36 บ้านสมปรารถนา ถ.พหลโยธิน 34 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	บริหารธุรกิจ (อุตสาหกรรมบริการ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2548	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ